

MYLLYKOSKENTIEN ASEMAKAAVAN UUDELLEENARVIOINTI

Taantuvan taajamakeskuksen uudet käyttömahdollisuudet

LAHDEN AMMATTIKORKEAKOULU
Tekniikan ala
Ympäristötekniikan koulutusohjelma
Miljöosuunnittelun suuntautumisvaihtoehto
Opinnäytetyö
Kevät 2011
Antti Autio

Lahden ammattikorkeakoulu
Ympäristötekniikan koulutusohjelma

AUTIO, ANTTI: Myllykoskientien asemakaavan uudelleenarviointi
Taantuvan taajamakeskuksen uudet käyttömahdollisuudet

Miljöösuunnittelun opinnäytetyö, 63 sivua, 3 liitesivua

Kevät 2011

TIIVISTELMÄ

Tämän opinnäytetyön tilaaja on Kouvolan kaupunki. Opinnäytetyö käsittelee asemakaavan uudelleenarviointia Kouvolan kaupungin tehdastaajamaan Myllykoskelle, Myllykoskientietä ympäröivään asuin-, liike- ja toimistorakennusten alueeseen. Alue on perinteinen 1950-luvulla rakennettu jälleenrakennuskauden alue, joka yhdistelee tyyliuunniltaan klassismia ja funktionalismia. Kokonaisuutena alue on ainutlaatuinen Myllykoskella ja liittyy kiinteästi alueen kulttuurihistoriaan.

Opinnäytetyön tehtävänä oli inventoida Myllykoskientien rakennuskanta ja laatia uusi asemakaava sekä rakennustapaohjeet alueelle. Työssä pyritään tutkimaan suunnitteluratkaisuja, joilla Myllykoskentie voitaisiin sekä samalla elävöittää että säilyttää osana kulttuurihistoriallista perintöä.

Työssä päädyttiin ratkaisuun, jossa suunnittelualueen asuin-, liike- ja toimistorakennusten alue säilytetään niin, että alueella kuitenkin mahdollistetaan uudisrakentaminen sillä ehdolla, että se tapahtuu alueen rakennusajan henkeä kunnioittaen. Haettaessa rakennusoikeutta olemassa oleviin rakennuksiin tulee laatia suunnitelma nykyisten rakennusten palauttamiseksi alkuperäiseen tilaan. Suunnittelualueelle laadittiin rakennustapaohjeistus, joka määrittelee melko yksityiskohtaisesti alueen ominaisuuksia.

Avainsanat: miljöösuunnittelu, Myllykoski, asemakaava, rakennustapaohjeet, palvelukeskukset

Lahti University of Applied Sciences
Faculty of Technology

AUTIO, AUTIO: The re-evaluation of the town plan for Myllykoskentie
New possibilities for decaying service centers

Bachelor's Thesis in Environmental Planning, 63 pages, 3 appendices

Spring 2011

ABSTRACT

The subject of the thesis is re-evaluating the present city plan in the urban area of Kouvola called Myllykoski and precisely in the area surrounding the road Myllykoskentie. The area consisting of both residential and business premises is a typical post-war reconstruction area built in the 1950s which combines the building styles of classicism and functionalism. As entity the area is unique to Myllykoski, and it has meaningful connection to the history of the area.

The main task of the thesis was to make an inventory of the built environment of Myllykoskentie, and to draw up a city plan and building instructions for the planning area. The main goal of the planning was to examine different solutions in order to both regenerate and preserve Myllykoskentie as a part of the cultural and historical heritage.

The conclusion was that the residential, business and office area of Myllykoskentie should be preserved so that a possibility for new construction will be left on the condition that it will be carried out with a proper respect to the original building era. When applying permission for building volume into the existing buildings, the applicant will be obligated to introduce also a plan for restoring the original state of the present building. Building instructions were also drawn up for the planning area which determines quite precisely the features of the area.

Key words: environmental planning, Myllykoski, town plan, building instructions, service centers

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	1
2	ASEMAKAAVAMUUTOKSEN LÄHTÖKOHDAT	3
2.1	Sijainti ja aluerajaus	3
2.2	Suunnittelualueen lähtötiedot	4
2.2.1	Myllykosken historiaa	5
2.2.2	Myllykoski osana Kouvola	6
2.2.3	Alueen luontotekijät	7
2.2.4	Teollisuuden ympäristöhaitat	8
2.2.5	Alueen kehitys	8
2.2.6	Palvelut ja teollisuus	8
2.2.7	Tiet ja liikenne	9
2.2.8	Tekninen huolto	10
2.2.9	Maanomistus	11
2.3	Maisema ja kulttuurihistorialliset arvot	12
2.3.1	Kulttuurimaiseman ominaispiirteet	12
2.3.2	Suojellut kohteet	13
2.3.3	Kohteet kulttuuriympäristö- ja maisema-alue selvityksissä	13
3	RAKENNUSKANNAN INVENTOINTI	14
3.1	Myllykosken tehta	15
3.2	Myllykosken tehtaiden asunto ja puistoalueet	19
3.3	Myllykoskentien ja sen lähipiirin julkiset rakennukset	20
3.4	Myllykoskentien asuin- ja liikerakennukset	29
4	SUUNNITTELUPERIAATTEITA	36
5	ASEMAKAAVAMUUTOKSEN KUVAUS	39
5.1	Asemakaavahankkeen tavoitteet ja tarkoitus	39
5.1.1	Kouvolan kaupungin asettamat tavoitteet asemakaavamuutokselle	39
5.1.2	Kymenlaaksen museon näkökulma asemakaavahankkeeseen	39
5.1.3	Ympäristön huomioiminen kaavamuutoksessa	40
5.1.4	Asemakaavahankkeen tarkoitus	40
5.2	Osallistuminen ja vuorovaikutus	40
5.3	Suunnittelutilanne	41
5.3.1	Maakuntakaava	41

5.3.2	Taajamayleiskaava	42
5.3.3	Asemakaava	43
5.4	Alustavat luonnokset	46
5.5	Asemakaavan luonnos	48
5.6	Periaateratkaisut	49
5.7	Kaavan vaikutukset	50
5.7.1	Vaikutukset rakennettuun ympäristöön	50
5.7.2	Vaikutukset luonnonympäristöön	51
5.7.3	Sosiaaliset vaikutukset	51
6	RAKENNUSTAPAOHJEET	52
6.1	Rakennusten sijoitus, koko ja mittasuhteet	52
6.2	Julkisivumateriaalit ja värit	54
6.3	Katot	55
6.4	Ikkunat ja ovet	55
6.5	Pihat, aidat, portit ja kasvillisuus	55
6.6	Alueen tiestö ja hulevedet	56
7	YHTEENVETO	57
	LÄHTEET	59
	LIITTEET	63

1 JOHDANTO

2010-luvun vaihteessa Suomen kunnat ovat voimakkaiden muutosten pyörteissä, kun pyritään suurempiin kuntakokoihin ja tehostamaan kuntien palvelutuotannon taloudellisuutta. Salon, Hämeenlinnan, Jyväskylän ja Kouvolan mittavat kuntaliitokset ovat hyviä esimerkkejä tämänkaltaisesta kehityssuunnasta. Kuntaliitoksissa syntyneiden kuntien maankäytössä uhkaksi saattaa syntyä se, että uusien kuntien virkamieskoneisto koostuu melko usein vanhojen kuntien isoimman henkilöstöstä, jolloin paikkatuntemus niin sanottujen tähtitaajamien suhteen voi pahimmassa tapauksessa jäädä alhaiseksi. Heikko paikkatuntemus voi johtaa siihen, että tähtitaajamien tarpeet jäävät toissijaiseksi yhdyskuntasuunnittelussa. Tämä saattaa osaltaan tulevaisuudessa kiihdyttää tähtitaajamien taantumista.

Julkisten palveluiden keskittämisen ohella myös kaupan alalla on näkynyt samantyyppistä kehityslinjaa. Palvelut keskittyvät suurempiin yksiköihin, jolloin taajamien pienien kaupan alan yksiköiden toiminta muuttuu kannattamattomaksi. Vähittäistavaramyynnin ketjuilla ei ole kannattamattomuuden takia järkevää perustaa liikkeitään taantuviin taajamakeskuksiin. Taajamakeskusten luonne onkin kehittynyt enemmän erikoisliikkeiden mukaiseksi. Palvelut, joita suurista palvelukeskitymistä ei löydy, voidaan tulla hankkimaan myös hieman kauempaa. Taajamakeskusten luonne onkin siis muuttunut jokapäiväisten palveluiden tarjoajasta täyttämään yksilöllisempiä tarpeita.

1950 - 1970-luvuilla rakennetut palvelukeskukset ovat jääneet yhdyskuntasuunnittelussa jossain määrin pienemmälle huomiolle. Aluekokonaisuuksina toisinaan rujanakin piirtyvät palvelukeskitymät kuuluvat kuitenkin rakennushistorian kerrostumiin oman aikansa ilmentäjinä. Sodanjälkeisen teollistumisen nousukaudessa palvelukeskitymät hakeutuivat tehdastaajamiin. Kouvolan kaupungin Myllykoskentie on malliesimerkki tämälantapaisesta kehityksestä.

Joskus vilkas palvelukeskus, Myllykoskentie, on menettänyt merkityksensä tärkeänä kohtauspaikkana juna-aseman muutettua tien päästä pois 1970-luvun alussa ja uusien suurten automarkettien tarjotessa monipuolisempaa palvelua Myllykosken keskustassa. Myllykoskentien asuin-, toimisto- ja liikerakennukset jäivät hil-

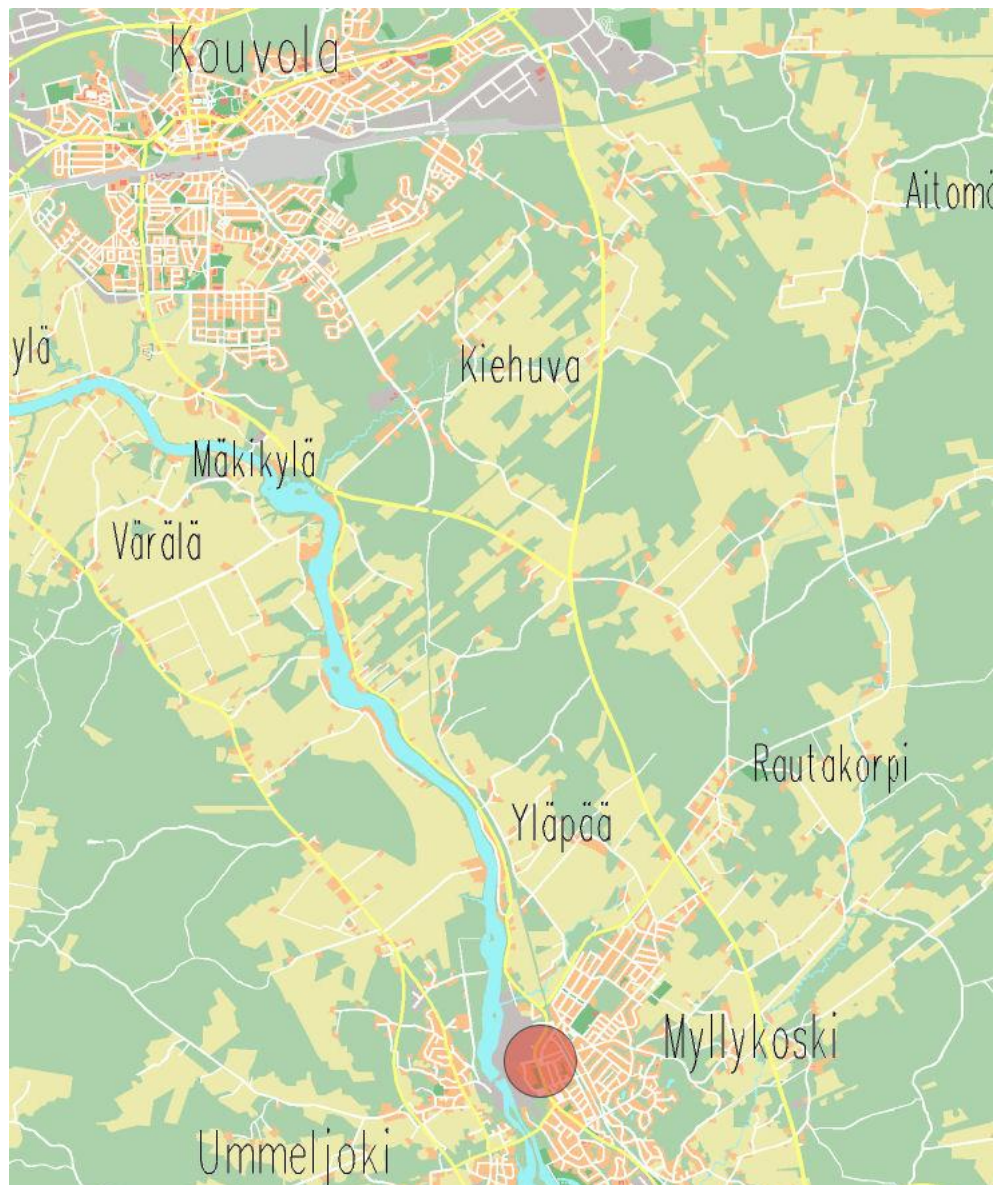
jaisuudessa taantumaan keskustan ulkopuolelle. Koska alueeseen ei aiemmin ole kiinnitetty huomiota, ei sitä myöskään ole alueena suojeltu kaavoissa tai rakennustapaohjeissa. Tämän seurauksena 1980-luvulla monet alueen rakennukset ovat kokeneet merkittäviä ulkonäöllisiä muutoksia, jotka vähentävät niiden kulttuurihistoriallista arvoa, kuten julkisivumateriaaleissa rappauksen korvaaminen mine-riittäilevyillä. Alue ei nykyisellään kehity ja sitä uhkaa pahasti ränsistyminen; tällöin aluetta ei pysty elävöittämään pelkillä suojelutoimenpiteillä, vaan alueelle on myös löydettävä uusia käyttötarkoituksia, toimintoja ja muita suunnitteluratkaisuja.

Tämän opinnäytetyön tarkoitus on pyrkiä löytämään suunnitteluratkaisuja, jotka voisivat elävöittää Myllykoskentien sekä samalla suojelemaan alueen kulttuurihistoriallisia arvoja. Opinnäytetyö pyrkii myös antamaan näkökulmaa muihin samankaltaisiin suunnittelukohteisiin Suomessa.

2 ASEMAKAAVAMUUTOKSEN LÄHTÖKOHDAT

2.1 Sijainti ja aluerajaus

Myllykoski on noin 5000 asukkaan tehdastaajama Kymijoen rannalla. Alueen halki virtaa Kymijoki, jonka kosken paikalle Myllykosken teollisuustaajama on syntynyt. Myllykoskentie sijaitsee Myllykosken Paperi Oyj:n ja rautatien välissä, lähellä Kymijoen rantaa. Kuvio 1 kuvaa Myllykosken sijaintia. (Kouvolan kaupunki 2011a.)

KUVIO 1. Myllykosken sijainti (Kouvolan karttapalvelu 2010)

2.2 Suunnittelualan lähtötiedot

Suunnittelualue käsittää pääasiallisesti Myllykoskentieä ympäröivät tontit. Myllykosken-tie alkaa lännessä Myllykosken Paperi Oyj:n tehtailta ja päättyy entisen rautatieaseman paikalle idässä. Suunnittelualueeseen kuuluu muun muassa Myllykoskentie omakotitalokortteli, tori ja kirkko. Alueen laajuus on noin 40 hehtaaria ja se käsittää 15 päärakennusta ja 6 piharakennusta. Kuvio 2 kuvaa vihreällä värillä suunnittelualan rajausta ja Kuvio 3 puolestaan kuvaa suunnittelualuetta viisitoilmakuvassa.

KUVIO 2. Suunnittelualan rajausta (Kouvolan karttapalvelu 2010)

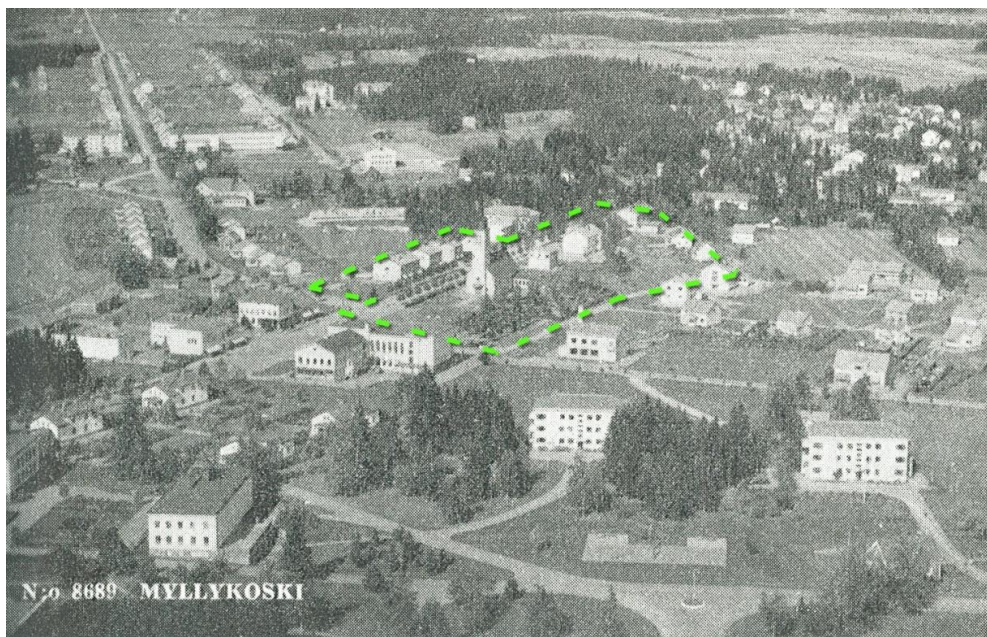

KUVIO 3. Myllykoskentie viistoilmakuvassa (Suomen Ilmakuva Oy)

2.2.1 Myllykosken historiaa

Myllykoski on teollisuustaaajama Kouvolaissa, entisen Anjalankosken kaupungin alueella. Vuoden 1743 Turun rauhassa Venäjän ja Ruotsin raja siirtyi Anjalankoskea halkovaan Kymijokeen. Anjalankoski perustettiin vuonna 1975 yhdistämällä Kymijoen länsipuolinen Anjalan ja itäpuolinen Sippolan kunta Anjalankosken kauppalaksi. Kauppala sai kaupunkioikeudet 1977. Vuonna 2009 Anjalankoski liitettiin Kouvolan kaupunkiin Kymenlaaksossa. Alue asutettiin 1300- ja 1400-luvuilla, jolloin seudulle siirtyi hämäläisiä, karjalaisia ja savolaisia. (Kymenlaakson seutukaavaliitto 1992, 33.)

KUVIO 4. Viistoilmakuva Myllykoskelta 1950-luvulta. Vihreä katkoviiva rajaa pääasiallista suunnittelualuetta (Veljekset Karhumäki Oy)

Nykyisen Myllykosken vanhalle myllypaikalle perustettiin 1750-luvulla Ummeljoen saha. Sahan sijainti oli edullinen, sillä sinne pystyi uittamaan puutavaraa Päijänteeltä asti ilman patoja. Koska Kymijoen kosket olivat erittäin hankalakulkuisia, alkoivat Kymijoen teollistuminen ja suuret puutavaran yhteisuitot vasta 1800-luvun lopulla. Kymijoen teollistuminen laajeni varsinaisesti Inkeroisilta virran yläjuoksulle Myllykoskelle 1880-luvulla joen molemmin puolin perustettujen pienten puuhiomoiden myötä. Vuonna 1887 Myllykosken saha ja puuhiomo siirtyivät Träsliperi-yhtiölle. Myllykoski Oy aloitti paperin valmistuksen vuonna 1905, jolloin myös Ummeljoen hiomo lakkautettiin. Myllykoski Oy:n edeltäjänä voidaan pitää Björnberg-suvun 1892 muodostamaa yhtiötä. Myllykosken, Simpeleen ja Jämsänkosken tehtaat yhdistettiin 1920, jonka seurauksena syntyi Yhtyneet Paperitehtaat Osakeyhtiö, johon myöhemmin liitettiin vielä Valkeakoski-Osakeyhtiö. Suuryhtiön keskuspaikaksi valittiin Myllykoski. Myllykosken tehdas kuitenkin erosi omaksi yhtiökseen vuonna 1952. (Museovirasto 2009.)

2.2.2 Myllykoski osana Kouvola

Anjalankosken, Kuusankosken, Elimäen, Valkealan, Jaalan ja aikaisemman Kouvolan kunnat lakkautettiin vuonna 2009, ja tilalle perustettiin uusi Kouvola-niminen kaupunki, joka käsittää kaikkien edellä mainittujen entiset alueet. Kouvolan seutukunta koki suuria muuttotappioita 1990-luvun loppupuolella ja 2000-luvulla, jota indikoi hyvin se, että seutukunnan asukasluku on parhaimmillaan ollut 102 000, kun se vuonna 2008 oli alle 96 000. Vuoden 2009 alussa uuden Kouvolan asukasluku oli noin 90 000 ja pinta-ala noin 2800 neliökilometriä. Kouvola on asukasluvultaan Suomen 10. suurin kaupunki. Uuden kaupungin syntymisen myötä kaupungille vahvistettiin samalla uusi vaakuna ja uusi Kouvolan kaupunki otti käyttöönsä Anjalankosken mainoslauseen Kymijoen kaupunki. (Wikipedia 2011b.)

2.2.3 Alueen luontotekijät

Suunnittelualue on osa Kymijokilaaksoa, jonka maisemallisia tekijöitä ovat itse joki ja sitä molemmin puolin reunustavat metsäiset selänteet. Kymijokivarsi on pääasiallisesti alavaa ja tasaista savikkoaluetta, selänteet taas pinnanmuodostukseltaan ja korkeudeltaan vaihtelevaa kalliomoreenia. Alue kuuluu Kymenlaakson rapakivialueeseen. (Anjalankosken tekninen keskus 2003, 3.)

Kymijoki on Kymenlaakson merkittävin vesiväylä. Se tarjoaa mahdollisuuden puunjalostus teollisuuden kehitykselle ja sen varteen syntyvälle taajamarakenteelle. Käyttövoiman tarjoamiin koskiin, kuten Myllykoskeen, on toiminnan myötä rakentunut vesivoimalaitos. (Anjalankosken tekninen keskus 2003, 4.)

Myllykoski kuuluu eteläisboreaaliseen kasvillisuusvyöhykkeeseen. Suunnittelualueen läheisyydessä olevat metsät ovat havupuuvaltaisia ja hoidettuja, ja niitä käytetään maa- ja metsätalouden ohella myös ulkoiluun ja virkistykseen, varsinkin taajamien tuntumassa. (Anjalankosken tekninen keskus 2003, 4.)

Kymijoen rantavyöhyke on kokonaisuudessaan Myllykosken seudun linnuston tärkein elinympäristö, yhdessä tiettyjen saarten kanssa (Koivusaari, Lakisaari, Sutelansaari, Halkoniemi ja Auvonranta). Alueen ruovikkoiset rannat soveltuvat erityisesti kahlaajille ja vesilinnuille. (Anjalankosken tekninen keskus 2003, 4.)

KUVIO 5. Myllykoskentien päässä sijaitseva viheralue (Inventointikuvat 2010)

2.2.4 Teollisuuden ympäristöhaitat

Suunnittelualueen välittömään läheisyyteen sijoittuu puunjalostustehtas Myllykoski Paper Oyj. Sen asutukselle aiheuttamat häiriöt ovat pääasiallisesti melua sekä päästöjä ilmaan ja veteen. Melun aiheuttaa teollinen toiminta, erilaiset prosessit ja tuotteiden sekä raaka-aineiden kuljetukset. Meluhaitat ilmenevät vuorokauden ympäri ja haitat korostuvat öiseen aikaan. Vuosina 1983 ja 1991 tehtyjen meluselvitysten mukaan Valtioneuvoston päätöksen mukaiset ohjearvot ylittyvät Myllykosken keskustassa. Sekä liikenne että teollisuus vaikuttavat taajaman melutasoon. Teollisuuden ilmaan aiheuttamat päästöt syntyvät lähinnä polttoprosesseista. Myös liikenne vapauttaa ilmaan päästöjä. Hajuhaittoja on ajoittain esiintynyt Myllykosken ympäristössä, jotka ovat aiheutuneet joko Myllykosken Paperin jätevedenpuhdistamon toimintahäiriöistä tai osittain hajapäästöistä tehtaan prosesseissa. (Anjalankosken tekninen keskus 2003, 8.)

2.2.5 Alueen kehitys

Myllykosken taajama on osa keskistä Kymenlaaksoa ja sijaitsee Kouvolan keskustan ja Kotkan puolivälissä. Myllykoski kuului vuoteen 2009 saakka Anjalankosken kuntaan, kunnes siitä tuli kuntaliitoksen myötä osa Kouvolaan. Anjalankosken kaupunkirakenteen ydin muodostui Kymijokivarteen nauhamaisesti muodostuneista taajamapareista: Myllykoski- Ummeljoki- Keltakangas ja Inkeroinen-Anjala. (Anjalankosken tekninen keskus 2003, 6.)

2.2.6 Palvelut ja teollisuus

Paperiteollisuusyhdyskunnista syntyi omalaatuisia yhdyskuntia, joissa tehdas huolehti monista myöhemmin kunnalle kuuluvista tehtävistä, kuten asumis-, terveydenhuolto- ja koulutuspalveluiden järjestämisestä. Palvelujen laadun ja määrän lisäksi tehtaas vaikuttivat keskeisesti yhdyskuntien rakennestyyppeihin sekä rakennustyyliin. Myllykoskella tehtaan merkittävä vaikutus rakennettuun ympäristöön on havaittavissa muun muassa paperiteollisuuden suosiossa olleen W. G. Palmqvistin suunnitteleminen sekä tehtaiden että julkisten rakennusten määrässä.

Myllykosken palveluihin kuuluu mm. päiväkotia, kouluja, elintarvike- ja muita kauppoja, ravintoloita, kirkko, huoltoasema ja kirjasto. Vapaa-ajanviettoon tarjoavat mahdollisuuksia hiihto- ja ulkoilureitit. Myllykoskea on tehnyt tunnetuksi jalkapallojoukkue MyPa eli Myllykosken pallo. Myllykoski on syntynyt pitkälti Kymijoen teollisuudelle tarjoamien mahdollisuuksien vuoksi, ja Myllykosken paperitehtaalla onkin edelleen keskeinen asema Myllykosken elinkeinoelämässä. Myllykosken kuuluessa Anjalankoskeen alueen työpaikoista oli teollisuudessa 44 %, palveluissa 30 %, maa- ja metsätaloudessa 8 %, kaupan alalla 8 %, rakennustoiminnassa 4 % ja liikenteessä 3 % (muu 3 %). Myllykoski Paper Oyj on Myllykosken taajaman tärkein työnantaja. Tehdas työllistää 550 henkilöä. (Anjalankosken tekninen keskus 2003, 8.)

Suunnittelualueen eli Myllykoskentien palveluihin muun muassa kuuluu kirkko, seuratalo, nuorisotalo, Metsänhoitoyhdistys Kymenlaakso, Myllykosken Fysikaalinen Hoitolaitos Oy, Fysioterapia Helena Kirtola, Ravintola Räkky, lounaskahvila Havannan Kuu, parturi-kampaamo Hiustiimi, nuorten työpaja Spiraali, Lähetys kirpputori, kirpputori Tillin Talli, Sähköasennus Espo Ky, Myllykosken Tilitoimisto Oy sekä Myllykosken A-klinikka. Myllykoskentien pohjoispuolella Länsiasemantiellä sijaitsee Myllykosken yhteiskoulu sekä Anjalankosken teatteri.

2.2.7 Tiet ja liikenne

Myllykoskentie risteää lännessä Kouvolasta Myllykosken kautta Haminaan kulkevaa Jokisillantietä, joka muuttuu Myllykoskentien kohdalla Kenraalintieksi. Kenraalintie on Myllykosken keskeisin tieväylä sekä teollisuudelle että asumiselle. Idässä Myllykoskentie risteää Länsiasemantietä. Myllykoskentiehen liittyvä Rautakorventie yhdistää junaradan itäpuolen Myllykosken keskeisten palvelujen läheisyyteen. Myllykoskentie päättyy lännessä Myllykosken paperitehtaaseen ja on täten merkittävä kulkuväylä paperiteollisuudelle. Asuinkäyttöön tarkoitettujen rakennusten kohdalla Myllykoskentie on kuitenkin hyvin rauhallinen ja vähäliikenteinen. Tieväylä on 8 metriä leveä, ja sen molemmin puolin kulkee kevyen liikenteen väylä.

2.2.8 Tekninen huolto

Alue kuuluu vesihuollon piiriin ja suunnittelualueen halki kulkee vesihuollon runkolinja. Kuvio 6 havainnollistaa suunnittelualueen vesi- ja viemäriverkostoa. Myllykoskentie pohjoispuolen viemärointi kulkee alueella sijaitsevan virkistysalueen kautta. Mahdollinen uudisrakentaminen alueen itäosassa ei tulisi vaatimaan mittavia muutoksia teknisen huollon verkostoon. Myllykoskentie pohjoispuolen kevyen liikenteen väylän muuttamisella tontin istutettavaksi osaksi ei tulisi myöskään olemaan merkittäviä vaikutuksia alueen teknisen huollon verkostoon.

KUVIO 6. Teknisen huollon kartta (Tekla webmap-tietokanta 2010)

2.2.9 Maanomistus

Myllykoskientien itäosassa sijaitseva kaavoittamaton metsikkö on kaupungin omistuksessa. Kaupunki omistaa myös sekä kirkon edessä olevan torialueen, kirkon takana olvean viheralueen, Myllykoskientien pohjoispuolen tonttien takana olevan puistoalueen sekä Länsiasemantie 5:n tontin. Kuvio 7 kuvaa Myllykoskientien maanomistusta. Violetti väri kuvaa kaupungin maanomistusta.

KUVIO 7. Myllykosken maanomistustilanne (Tekla webmap-tietokanta 2010)

2.3 Maisema ja kulttuurihistorialliset arvot

Myllykoski kuuluu osana Kymijoen kulttuurimaisemakokonaisuuteen, joka on määritetty valtakunnallisesti arvokkaaksi maisema-alueeksi. Myllykosken teollisuusympäristön lisäksi maisema ja kulttuurihistoriallisesti arvokkaita kohteita löytyy Myllykosken alueelta muun muassa Juholanmäeltä, Pitkäkalliolta, Viialantieltä sekä Yrjölänmäeltä. Yksittäisiin arvokkaisiin rakennuskohteisiin Myllykosken teollisuusalueen ulkopuolella kuuluu muun muassa Keskikosken silta, Oilin piiskamänty, työväentalo, tanssipaviljonki, maamiesseuratalo, Vanha Rantatie, Takamaan koulu sekä Rabbelugnin kartano. (Kymenlaakson seutukaavaliitto 1992, 41.)

2.3.1 Kulttuurimaiseman ominaispiirteet

Kymijoen itäisellä rannalla sijaitseva Myllykosken teollisuuslaitos muodostaa teollisuusympäristön, joka käsittää teollisuuslaitoksen lisäksi kokonaisen yhdyskunnan kirkkoineen, kouluineen ja asuntoalueineen. Myllykosken teollisuusalueen rakentamiselle yhtenäistä on ennen kaikkea W. G. Palmqvistin 1920- ja 1930-luvulla luoma arkkitehtuuri. (Museovirasto 2009.)

KUVIO 8. Viistoilmakuva Myllykoskelta pohjoiseen (Suomen Ilmakuva Oy)

Myllykosken tehtaan asuntoalueet ovat myös rakennettu 1920-1930-luvuilla. Myllykoskentien varteen sijoittuu kaksikerroksisia asuin- ja liikerakennuksia sekä kaupunkikuvan kannalta merkittävä torialue, jonka reunamilla ovat kirkko ja seurantalot. Myllykosken päätytornillinen tiilikirkko ja maurilaisvaikutteinen seurantalot ovat myös Palmqvistin suunnittelema. Sekä teollisuusalueen että keskustan puisto- ja istutussuunnittelusta vastasi Paul Olsson. (Museovirasto 2009.)

2.3.2 Suojellut kohteet

Kymenlaakson seutukaavaliiton mukaan Myllykosken paperin alueelta löytyy kulttuuri- ja rakennushistoriallisia kohteita noin 15 rakennusta. Arvokkaiksi luokiteltujen rakennusten käyttötarkoitus vaihtelee paljon; tehdashalleja, voimaloita, toimisto- ja konttorirakennuksia, asuntoja ym. toimintaan liittyviä rakennuksia. (Anjalankosken tekninen keskus 2003, 5.)

2.3.3 Kohteet kulttuuriympäristö- ja maisema-alue selvityksissä

Kulttuurihistoriallisesti merkittävistä kohteista on tehty selvitys julkaisussa Kymenlaakson rakennuskulttuuri (1992). Selvitystä on päivitetty kaupunkisuunnittelussa. (Anjalankosken tekninen keskus 2003, 5.)

3 RAKENNUSKANNAN INVENTOINTI

Asemakaavamuutosta laatiessa on perusteltua esittää suunnittelualan lähiympäristöä ja sen arvokasta rakennuskantaa laajemmalla alueella. Suunnittelualan merkitys ja liittyminen laajempaan yhdyskuntarakenteeseen tulee näin paremmin ymmärrettyä. Kuvio 9. kuvaa punaisella värillä Myllykosken tehtaiden aluetta, tehtaiden rakennusvaiheisiin ja niiden historiaan kiinteästi liittyviä rakennuksia sekä vihreällä värillä Myllykoskentien asemakaavamuutosaluetta.

KUVIO 9. Myllykosken tehdasalueen ja asemakaavamuutosalueen karkea aluerajaus (Kouvolan karttapalvelu 2011)

3.1 Myllykosken tehtaat

1920-1930-luvuilla rakennettu Myllykosken tehdasalue edustaa tyyliuunnaltaan klassismia. Tämän valtakunnallisesti merkittävän kokonaisuuden on suunnitellut pääasiallisesti W. G. Palmqvist. Kosken rannoilla on tosin ollut jo 1700-luvulla vesisahoja ja myllyjä. Paikalla sijainnut Myllykosken saha ja puuhiomo siirtyivät vuonna 1887 Myllykoski Träsliperi-yhtiölle. Rakennusten isännöitsijäksi valittiin insinööri Claes Björnberg. Vuonna 1905 Myllykoski Oy aloitti paperin valmistuksen. Yhtiön ostettua kosken länsirannalla sijainneen Ummeljoen hiomon se lakkautettiin, minkä jälkeen tuotannollinen toiminta keskitettiin joen itärannalle. Vuonna 1920 Myllykosken, Jämsänkosken ja Simpeleen tehtaat yhdistyivät Yhtyneet Paperitehtaat Oy:ksi ja Myllykoskelle keskitettiin suuryhtiön keskus. 1920- ja 1930-luvulla sekä tehdas- että asuntoalueet uudelleenrakennettiin perusteellisesti. 1920- ja 1930-luvun Myllykosken tehdasrakennuksille on yleensä ominaista Palmqvistin suunnittelema klassistinen yleisilme, johon yhdistyy myös funktionalismin vaikutus. Kokonaisuutta pyrittiin täydentämään monista lähtökohdista peräisin olevilla yksityiskohdilla. Palmqvist on pyrkinyt myös yhdistämään erilaiset toiminnolliset ja esteettiset tavoitteet kokonaisvaltaiseksi yhdyskuntarakenteeksi. Kuvio 10 kuvaa Myllykosken klassisen tehdaskokonaisuuden 1900-luvun alkupuolen mukaista julkisivua. (Kymenlaakson seutukaavaliitto 1992.)

KUVIO 10. Myllykosken tehtaat (Kouvolan kaupunki.)

Alueen vanhin tiilinen teollisuusrakennus on nimeltään PK3, joka sijaitsee aivan Kymijoen rantaviivassa. PK3:n tarkkaa rakennusvuotta ei tiedetä, mutta sen arvioidaan olevan 1905. Rakennuksessa on maakatto. Kuviossa 11 näkyy PK3 ja muut paperitehtaan rakennukset. (Kymenlaakson seutukaavaliitto 1992, 38.)

KUVIO 11. Viistoilmakuva Myllykoskesta (Suomen Ilmakuva Oy)

Vuonna 1926 yhtiön johtokunnan puheenjohtajan Rudolf Waldenin esittäessä rakennusohjelman tehtaiden uudistamiseksi aloitettiin hiomon ja vesivoimalaitoksen rakentaminen. Rakennusta laajennettiin itäänpäin kolmen ikkunan ja kaksoisoviportaalien leveydeltä vuonna 1935. W. G. Palmqvistin suunnittelema valtakunnallisesti merkittävä hiomo edustaa tyyliunnaltaan klassismia. (Kymenlaakson seutukaavaliitto 1992, 38.)

Arviolta 1920-luvulla rakennettu Myllykosken paperitehtaiden nykyinen työterveysasema on taitekattoinen puurakennus, joka on toiminut muun muassa tehtaan sairaalana. Talon editse kulkee vanha Elimäen-Anjalan tie. Samaan aikaan valmistui Myllykosken paperitehtaiden korjaamo. (Kymenlaakson seutukaavaliitto 1992, 38.)

Tehdasalueen rannassa sijaitsee taitekattoinen ja hirsirakenteinen mylly, jonka vanhimmat osat on rakennettu 1800-luvulla. Rakennus on hyvässä kunnossa. Myllykosken Paperitehdas Oy osti myllyn manttaalin omistajilta vuonna 1953. Kuviossa 12 on mahdollista nähdä, miltä tehdasalue on näyttänyt vuosisata sitten. (Kymenlaakson seutukaavaliitto 1992, 38.)

KUVIO 12. Myllykosken tehtaat vuodelta 1915 (Sippolan historia, 409)

Klassismia edustava voimalaitos rakennettiin vuosien 1927 ja 1929 välillä ja sitä laajennettiin 1935. Valtakunnallisesti merkittävän voimalaitoksen on suunnitellut W. G. Palmqvist. Käyttösuunnitelman voimalaitokselle laati Insinööritoimisto Consulting. Osittain kolmi- ja nelikerroksisen rakennuskompleksin valmistuminen merkitsi ratkaisevaa uudistumista tehtaille. Palmqvist osallistui myös porras- ja sisätilaratkaisujen sekä patosillan yksityiskohtien piirtämiseen. 1930-luvun uudistusvaiheessa rakennettiin myös höyryvoimalaitos, joka valmistui vuonna 1933. Höyryvoimalaitosta uudistettiin 1950-luvulla. (Kymenlaakson seutukaavaliitto 1992, 38.)

Arvion mukaan 1950-luvulla rakennettu entinen kipsilevytehdas on vuosisadan alun klassismin tyyllisiä piirteitä noudatteleva puhdaslinjainen teollisuusrakennus, jonka poikkipäätyyn sijoitettiin tehtaan urheiluhalli. Rakennuksen ulkoasu on säilynyt alkuperäisenä yksityiskohtiaan myöten. (Kymenlaakson seutukaavaliitto 1992, 38.)

Myllykosken paperitehtaiden korjauspaja valmistui W. G. Palmqvistin suunnitelmien pohjalta, vuonna 1938. Korjauspajassa voidaan nähdä myös funktionalismin vaikutteita, sillä suorakaiteen muotoinen pohjapiirustus on jäsennelty funktionaalisesti eri työtilojen mukaan. Tiilirakennuksen yleisilme on klassisuudessaan yhtenäinen muiden Palmqvistin suunnitteleminen rakennusten kanssa. (Kymenlaakson seutukaavaliitto 1992, 38.)

Vanhempi paperitehdas valmistui Myllykoskelle vuonna 1933, W. G. Palmqvistin piirustusten mukaan. Rakennuksessa on kuitenkin tehty huomattavia muutoksia. Palmqvistin arkkitehtuuria on nähtävissä vielä joen puoleisella julkisivulla säilyneissä osissa. Myös paperitehtaan interiööri yksityiskohtineen on Palmqvistin

suunnittelema. Kuvio 13 kuvaa Myllykosken paperitehtaan julkisivua. Uusi paperitehdas rakennettiin vanhan läheisyyteen 1950-luvulla. Kuvio 14 kuvaa Myllykosken paperitehdasta nykyisin. (Kymenlaakson seutukaavaliitto 1992, 38.)

KUVIO 13. Myllykosken paperitehdas (Kymenlaakson seutukaavaliitto 1992)

KUVIO 14. Myllykosken paperitehdas nykyisin (Inventointikuvat 2010)

3.2 Myllykosken tehtaiden asunto ja puistoalueet

Pääkonttorin rakentamisesta tehtiin esitys yhtiön hallituksen kokouksessa marras-kuussa 1936. Valtakunnallisesti merkittävä W. G. Palmqvistin suunnittelema pääkonttori valmistui 1937. Rakennuksen arkkitehtuurin kantava teema perustuu klassistiseen muotokieleen ja monumentaaliseen symmetriaan, mutta myös sisätilojen detaljit, kuten kaiteet sekä naulakot, kuuluivat kokonaissuunnitelmaan. 1930-luvun lopulla yhtiön vanha puurakenteinen konttori siirrettiin Myllykoskelta Kouvolaan. Pääkonttorin kanssa piha-aukion jakava Kerhola valmistui vuonna 1938. Myös Kerhola noudattaa arkkitehtuuriltaan klassistisia piirteitä. Pihaukiolla on geometrisesti suunnitellut istutukset suihkukaivoineen. (Kymenlaakson seutukaavaliitto 1992, 39.)

Mestari talot jatkavat W. G. Palmqvistin aiemmin suunnitteleminen rakennusten valtakunnallisesti merkittävää klassistista tyyliä. Vuosina 1932-1933 rakennetut talot sisältävät neljä tehdasyhdyskunnan ensimmäisen uudistusvaiheen yhteydessä rakennettua kahden perheen kivitaloa. Kokonaisuuteen on liitetty kaksi kolmikerroksista asuinkerrostaloa 1950-luvulla. (Kymenlaakson seutukaavaliitto 1992, 39.)

W. G. Palmqvistin suunnittelemat Espiksen virkailijatalot edustavat myös tyyli-suunnaltaan klassismia. Päätös talojen rakentamisesta tehtiin vuonna 1936. Seuraavana vuonna Palmqvist suunnitteli asemakaavan rakennuksia varten, mutta se toteutui osittain. Vuonna 1938 alueelle valmistui viisi kaksikerroksista virkailija-asunto rakennusta, joista kaksi on paritaloja. Espiksen valtakunnallisesti merkittävät talot sijaitsevat Kymijoen ranta-alueen puistomaisessa ympäristössä. (Kymenlaakson seutukaavaliitto 1992, 39.)

3.3 Myllykoskentie ja sen lähipiirin julkiset rakennukset

W. G. Palmqvist laati ensimmäiset suunnitelmat yksityiskohdissaan maurilaisvai-
kutteiselle seuratalolle vuonna 1937. Rakennuksen sisätilojen ryhmityksessä on
nähtävissä funktionalismin vaikutus. Valmistuessaan Myllykosken seurantalossa
oli lähes 500 hengen juhlasali näyttämöineen, 80 hengen luentosali, kirjasto, ra-
vintolasali keittiöineen sekä kokoontumistiloja. Lisäksi talosta löytyi painisali ja
26-metrinen ampumarata. Myllykosken monumentaalinen seuratalo vihittiin käyt-
töön joulukuussa 1938, Rudolf Waldenin 60-vuotispäivillä, ja on valtakunnalli-
sesti merkittävä. Kuvio 15 kuvaa seurataloa Myllykoskentieltä kuvattuna. (Ky-
menlaakson seutukaavaliitto 1992, 40.)

KUVIO 15. Myllykosken seuratalo (Inventointikuvat 2010)

Myllykosken kirkko on vuonna 1936 rakennettu päätytornillinen, tiilinen pitkäkirkko. Myllykosken kirkon ensimmäiset piirustukset ovat peräisin vuodelta 1934. Valtakunnallisesti merkittävä kirkko on rakennettu tiilistä ja alaosa on rapattu valkoiseksi. Kirkko muistuttaa sisätiloiltaan Jämsänkosken kirkkoa, joka on myös Palmqvistin aiemmin suunnittelema. Kirkkoon liittyy myös matalampi seurakuntasali. Rudolf Waldenin toivomuksesta kirkon 45 metriä korkeaan torniin asennettiin neonristi, jollainen oli myös Jämsänkosken ja Simpeleen kirkoissa. Kirkkoa ympäröivä puistoalue on John Hausenin suunnittelema. (Kymenlaakson seutukaa-valiitto 1992, 40.)

KUVIO 16. Myllykosken kirkko (Inventointikuvat 2010)

KUVIO 17. Myllykosken kirkko nousi Yhtyneiden Paperitehtaiden rakennusten vierelle. Kuvassa on kirkon vihkiäisjuhlan vieraita. Oikealla kuvassa näkyy rakenteilla oleva Myllykoskentie 4:n rakennus (Suomen valokuvataiteen museo 1936)

KUVIO 18. Myllykosken kirkon avajaisten juhla-ateria tarjottiin Yhtyneitten Paperitehtaitten paperivarastossa kirkon vieressä (Suomen valokuvataiteen museo 1936)

KUVIO 19. Myllykosken kirkon avajaisjuhlaväkeä. Kirkon suunnitteli Rudolf Waldenin "hoviarkkitehti" W. G. Palmqvist. Vain vuotta aikaisemmin vihittiin niin ikään Palmqvistin suunnittelema Jämsänkosken kirkko (Suomen valokuvataiteen museo 1936)

Myllykosken tori sijaitsee Kenraalintien ja Myllykoskentien risteyksessä, aivan Myllykosken kirkon edessä. Torilla sijaitsee pyöreä, istutuksin rajattu vesiaihe.

KUVIO 20. Näkymä torille kirkon portailta (Inventointikuvat 2010)

KUVIO 21. Näkymä torille Kenraalintieltä (Inventointikuvat 2010)

Myllykosken kirkon vieressä sijaitsee toripuisto, jonka suorat puukujanteet muodostavat omalaatuisen kokonaisuuden. Toripuiston yhteydessä toimii R-kioski.

KUVIO 22. Toripuisto Kenraalintieltä kuvattuna (Inventointikuvat 2010)

Myllykosken entinen työväentalo on rapattu puutalo, joka sijaitsee Länsiasemantiellä, Myllykosken yhteiskoulua vastapäätä. Työväentalo on rakennettu vuonna 1926, mutta sen siipiosa vasta myöhemmin. Vuodesta 1978 lähtien talossa on toiminut Anjalankosken teatteri. (Kymenlaakson seutukaavaliitto 1992, 41.)

KUVIO 23. Anjalankosken teatteri (Inventointikuvat 2010)

Erkki Huttunen suunnitteli Myllykoskentien ja Kenraalintien risteykseen funktionalismia edustavan osuusliikerakennuksen. Rakennus valmistui vuonna 1936. Osuusliikerakennus on kuitenkin purettu ja tilalle on rakennettu uusi teollisuusrakennus. Kuvio 24 kuvaa osuusliikerakennuksen tilalla olevaa teollisuusrakennusta. Vuotta myöhemmin valmistui Kauno S. Kallion suunnittelema Kansallisosakepankin rakennus (Myllykoskentie 4) vastapäätä osuusliikerakennusta. Kuvio 25 esittää Kansallisosakepankin entistä rakennusta seuratalolta kuvattuna. (Kymenlaakson seutukaavaliitto 1992, 40.)

KUVIO 24. Nykyinen teollisuusrakennus (Inventointikuvat 2010)

KUVIO 25. Entinen kansallisosakepankin rakennus (Inventointikuvat 2010)

Myllykosken yhteiskoulu aloitti toimintansa 13.10.1941; aloittavia oppilaita oli 60. Vuonna 1956 koulu sai valtiolta luvan laajentaa toimintaansa yliopistoon johtavaksi. Koulun ensimmäinen toimitila oli seuratalossa, Koskimajassa, Myllypirtissä ja päämajan linnoitustoimiston parakissa. Nykyisen koulutalon rakentaminen aloitettiin vuonna 1951 ja luokkaosa valmistui vuonna 1953. (Kouvolan kaupunki 2011b.)

Aluksi koulu toimi yksityisenä oppikouluna, joten toimintaa rahoittivat yritykset ja yksityiset henkilöt. Rahaa kerättiin muun muassa lukukausimaksuilla ja talkoiluilla. Yhteiskoulun siirryttyä peruskoulujärjestelmään vuonna 1975, sen toimintaa jatkoivat Myllykosken yläaste ja Myllykosken lukio. (Kouvolan kaupunki 2011b.)

1970-luvulla koulua saneerattiin, jotta luokkakokoja voitaisiin pienentää ja ruokala remontoida. Koko koulun saneeraus alkoi kuitenkin vasta keväällä 1996 ja päättyi syksyllä 1997. Koulutilat saatettiin nykyaikaiselle vaatimustasolle. 1.2.2000 koulu nimettiin uudelleen Myllykosken yhteiskouluksi. Kuvio 26 kuvaa Myllykosken yhteiskoulua Myllykoskentien takana olevalta puistolta päin. (Kouvolan kaupunki 2011b.)

KUVIO 26. Myllykosken yhteiskoulu (Inventointikuvat 2010)

Myllykoskentie päätelässä sijaitäi vuonna 1890 rakennettu, nikkarityyliä edustava rautatieasema. Rautatieaseman tähden Myllykoskentiestä kehittyi alueen keskeinen solmukohta ja kohtaamispaikka. Rautatieasema purettiin vuonna 1970 ja asema siirrettiin tuonnemmas Myllykoskentiestä. Kuvio 28 kuvaa rautatieaseman paikkaa nykyisin.

KUVIO 27. Myllykosken vanha rautatieasema (wikipedia)

KUVIO 28. Myllykosken vanhan rautatieaseman paikka (Inventointikuvat 2010)

3.4 Myllykoskentie asuin- ja liikerakennukset

Kirkon takana sijaitsevan Myllykoskentie 7:n rakennuksen liiketilat muodostavat pienen funkkistyyllisen ulokkeen rakennusmassasta. Toisen kerroksen ikkunoiden jaottelu on melko epätavanomainen verrattuna muihin tämän aikakauden rakennuksiin; esimerkiksi kulmaan sijoitetut ikkunat muodostavat rakennukselle omaperäisen ilmeen. Tällä hetkellä rakennus on kokonaan tyhjillään.

KUVIO 29. Myllykoskentie 7. Näkymä luoteeseen (Inventointikuvat 2010)

Myllykoskentie 8:n sisäänkäynnin jäsentely poikkeaa huomattavasti kadun muista rakennuksista, rakennetun lisäosan suhteen. Sokkelin liuskekivi on myös erikoinen detajli verrattuna alueen muihin rakennuksiin. Rakennuksen tiloissa toimii Myllykosken Tilitoimisto Oy.

KUVIO 30. Myllykoskentie 8. Näkymä koilliseen (Inventointikuvat 2010)

Mylykoskentie 9:n rakennus on alkujaan toiminut rautakauppana, nykyisin tiloissa toimii kirpputori Fida. Tontin takaosassa sijaitsee edelleen entisen rautakaupan massiivinen varasto. Päärakennuksen itäpäätyyn on asennettu levypinta julkisivuksi.

KUVIO 31. Mylykoskentie 9. Näkymä itään (Inventointikuvat 2010)

KUVIO 32. Mylykoskentie 9:n piharakennus (Inventointikuvat 2010)

Myllykoskentie 10:n rakennuksessa on myöhemmin asennettu levypinta julkisivuna. Rakennuksen katutasossa toimii ravintola Räkсы.

KUVIO 33. Myllykoskentie 10. Näkymä luoteeseen (Inventointikuvat 2010)

Myllykoskentie 11:n rakennuksessa on myöhemmin asennettu levypinta julkisivuna. Rakennuksessa toimii kirpputori Tillin Tallin.

KUVIO 34. Myllykoskentie 11. Näkymä kaakkoon (Inventointikuvat 2010)

Myllykoskentie 12:n rakennuksessa näkyy koristeellinen rappaus, joka oli hyvin tyypillinen jälleenrakennuskauden rakennuksissa. Rakennuksessa on takapihalle laajeneva uloke, jonka yläpuolella sijaitsee parveke. Liiketiloissa toimii tällä hetkellä parturi-kampaamo Hiustiimi.

KUVIO 35. Myllykoskentie 12. Näkymä pohjoiseen (Inventointikuvat 2010)

Tiilen käyttö sisäänkäynnin julkisivussa erottaa Myllykoskentie 13 päärakennuksen muusta rakennusmassasta ja poikkeaa täten hyvin paljon alueen muista rakennuksista. Rakennuksen tiloissa toimii tällä hetkellä Myllykosken A-klinikka.

KUVIO 36. Myllykoskentie 13. Näkymä etelään (Inventointikuvat 2010)

Myllykoskentie 14 on tyypillinen 1950-luvun liikerakennus, jonka toiseen kerrokseen on sijoittunut asuntoja.

KUVIO 37. Myllykoskentie 14. Näkymä luoteeseen (Inventointikuvat 2010)

Myllykoskentie 16 rakennusta on laajennettu hiljattain takapihan puolelle, mikä on nähtävissä kadunpuoleisen julkisivun katossa. Rakennuksessa toimii tällä hetkellä Sähköasennus Espo Ky.

KUVIO 38. Myllykoskentie 16. Näkymä pohjoiseen (Inventointikuvat 2010)

Myllykoskentie 18 rakennus on ainoa Myllykoskentie rakennuksista, jossa parveke on sijoitettu myös etupihan puolelle. Rakennuksen liiketiloissa toimii lounaskahvila Havannan Kuu.

KUVIO 39. Myllykoskentie 18. Näkymä luoteeseen (Inventointikuvat 2010)

Myllykoskentie 20 on ainoa rakennus alueella, jossa on aumakatto. Rakennuksessa on länteen päin aukeava parveke. Rakennuksen tiloissa toimii nuorten työpaja Spiraali.

KUVIO 40. Myllykoskentie 20. Näkymä pohjoiseen (Inventointikuvat 2010)

Vaikka Länsiasemantie 5 sijaitsee Myllykoskentie metsittyneen tontin pohjoispuolella, se liittyy sekä tyylillisesti että rakennushistoriallisesti Myllykoskentie alueeseen. 1950-luvun alussa Myllykoskentie päässä sijaitsevan metsittyneen tontin paikalla on sijainnut aukio, joten tällöin Länsiasemantie 5 on ollut sijoittumisensa kannalta osa Myllykoskentie kulkuväylää. Länsiasemantie 5:n pohjoispuolella sijaitsee Myllykosken yhteiskoulu.

KUVIO 41. Länsiasemantie 5. Näkymä luoteeseen (Inventointikuvat 2010)

4 SUUNNITTELUPERIAATTEITA

Myllykoskentie on alun perin ollut sijaintinsa vuoksi Myllykosken keskuspaikka, koska sen alkupäässä sijaitsee Myllykosken paperitehtaat ja loppupäässä sijaitsi rautatieasema. Alueen palvelut sijoittuivat Myllykoskentien läheisyyteen, kuten seuratalo, pankki, rautakauppa, tori, seurakuntakeskus, kirkko, työväentalo sekä koulu. Saavuttaessa Myllykosken rautatieasemalle avautui Myllykosken tieltä näyttävä näkymä Myllykoskentielle, jossa kirkon tornin ”hengellinen valta” koh-tasi paperitehtaan piipun ”maallisen vallan”. Liiketilat olivat vilkkaassa käytössä, ja ihmisten oli luontevaa liikkua kävellen liiketilojen välillä, koska yksityisautoi-lun määrä oli huomattavasti vähäisempää.

Rautatieaseman siirryttyä pois Myllykoskentien päästä hävisi samalla Myllykoskentien keskeisin solmukohta. Ihmisten ei enää ollut välttämätöntä kulkea Myllykoskentien läpi saapuessaan tai lähtiessään Myllykoskelta. Liiketilojen keskittyessä vilkkaammin liikennöidyn Kenraalintien varteen alkoi liiketoiminta Myllykoskentiellä ”hiipua”. Yksityisautoilun lisääntyminen ja suurehkojen automarkettien saapuminen Myllykoskelle autioitti entisestään Myllykoskentien liiketoimintaa. Liiketoiminnan ”hiipussa” myös rakennusten kunto alkoi heiketä. Myllykoskentien rakennusten rappaukset ovat alkaneet irtoilla, kivijalat murtua ja kattoraken-teet lahota. Aikaisemmin vilkas keskuspaikka alkoi muuttua ränsistyneeksi ja au-tioksi. Leveä katutila lisää autioitunutta tunnelmaa tiellä.

KUVIO 42. Myllykoskentien pohjoispuolen kevyen liikenteen väylä (Inventointi-kuvat 2010)

1920-1950-luvuilla valmistuneet rakennushistoriallisesti merkittävät Myllykoskientien rakennukset ovat kiperän tilanteen edessä, sillä jos alueella ei suoriteta radikaaleja uudistustoimenpiteitä, uhkaa aluetta pikainen ränsistyminen. Ränsistymisen seurauksena saattaa syntyä tilanne, jossa ainoa mahdollisuus alueen kehittämiseksi on vanhan rakennuskannan purkaminen.

Myllykoskientien leveä yleisilme on myös osaltaan syntynyt ikään kuin vahingossa, sillä asemakaavan mukaan Myllykoskientien pohjoispuolen tontit ulottuvat aina nykyiselle kevyen liikenteen väylän puurivistölle asti. Puurivistön ja tonttien rakennusten välissä kulkee siis asfaltoitu kevyen liikenteen väylä, mikä tarkoittaa sitä, että tonttien omistajilta jää osa tontistaan ”hyödyntämättä”. Tilanne on syntynyt aikana, jolloin Myllykoskentie oli vilkas kauppapaikka ja yksityisautoilu oli vähäisempää. Ihmisten oli helpompaa ja luontevampaa liikkua liiketilojen välillä kävellen kevyen liikenteen väylää pitkin. Tämän vuoksi oli liiketilojen omistajien yhteinen etu, että tontin etuosa liiketilalle saakka oli päällystetty asfaltilla.

Yksi vaihtoehto saada tontin niin sanottu ”hukkatila” käyttöön voisi olla Myllykoskientien pohjoispuolen asfaltoinnin poistaminen asteittain, niiltä osin kuin tontin omistajat sitä toivovat. Parkkeeraus voisi tapahtua Myllykoskientien varteen tai rakennusten välissä jo tällä hetkellä sijaitseville parkkialueille, jolloin tontin parkkialueen puoleinen pääty voisi edelleen olla varattuna liiketilalle ja vastakkainen puoli virkistyskäyttöön. Liiketiloja vastapäätä oleva rakennuksen osa voitaisiin tällöin ottaa asuinkäyttöön. Virkistyskäyttöön tarkoitettu pihan puoli voisi olla nostettuna matalaan korkoon esimerkiksi muurin avulla, jolloin julkinen tila ja yksityinen tila rajautuisivat selkeämmin. Kahden talon yhdistetty liiketilakokonaisuus lisäisi mahdollisesti molempien liiketilojen asiakasmäärää lyhentämällä asuinnin välimatkaa. Pihojen leventäminen tontin rajaan loisi miljöölle tiiviimmän ja matalamman tunnelman, joka lisäisi mahdollisesti alueen viihtyvyyttä.

KUVIO 43. Myllykoskentien 3-D mallinnus, joka havainnollistaa nykyistä katuti-
laa

Mikäli alueelle suunnitellaan korvaavaa uudisrakentamista, tulee rakentamisen tapahtua miljöön henkeä kunnioittaen, sillä uudisrakentaminen historialliseen miljööseen tapahtuu vaiheittain ja kovin paljon alkuperäisestä poikkeava rakennuskanta saattaa luoda eriarvoisuutta sekä erottua negatiivisesti muusta ympäristöstä. Uudisrakentamisessa olisi tärkeää ottaa huomioon jälleenrakennuskaudelle tyypilliset piirteet, kuten kattokulmat ja julkisivujen yhtenäiset linjat. Uudisrakentamisessa suositeltava kattomuoto olisi satulakatto tai aumakatto. Uusien liiketilojen suunnitteleminen Myllykoskentien mahdollisessa uudisrakentamisessa on melko tarpeetonta palveluiden siirtyessä kohti Myllykosken keskustaa. Jos alueelle kuitenkin koetaan olevan tarvetta suunnitella uusia liiketiloja, on suositeltavaa suunnata liiketilat erikoispalveluille, joiden vuoksi asiakas haluaa poiketa myös kauempaa. Mahdollisen uudisrakentamisen voisi toteuttaa myös niin, että yhteen rakennukseen tulisi useampia huoneistoja, sillä nykyiset rakennusten koot sekä pohjaratkaisut mahdollistaisivat sen erittäin hyvin.

5 ASEMAKAAVAMUUTOKSEN KUVAUS

5.1 Asemakaavahankkeen tavoitteet ja tarkoitus

Asemakaavahankkeella on taloudellisia, sosiaalisia ja rakennetun ympäristön suojeluun liittyviä tavoitteita. Hankkeen tavoitteet syntyvät Kouvolan kaupungin maankäytön, Kymenlaakson museon, alueen asukkaiden sekä ympäristön asettamista tarpeista.

5.1.1 Kouvolan kaupungin asettamat tavoitteet asemakaavamuutokselle

Myllykoskentien alue ei ole pysynyt kunnossa eikä kehity nykykonseptilla. Alueen ränsistyminen vaarantaa alueen säilymisen. On tärkeää, että alueen vetovoima vahvistuu. Tavoitteena on asukkaiden ja palveluiden elävöittäminen taajaman keskeinen alue, jonka rakennukset ja ympäristö on kunnossa. Tärkein panos alueen kehittämiseen tulee myös jatkossa alueen asukkailta, yrittäjiltä ja kiinteistönomistajilta. Tavoitteena on yksityisen ja julkisen tilan saumaton kokonaisuus. Suunnitelmassa otetaan huomioon myös kaupunkikuvalliset tavoitteet, kuten yhtenäisen kaupunkikuvan säilyttäminen. Kaupunkikuvan rinnalla huolehditaan alueen historiallisten arvojen säilymisestä. Lisäksi arvioidaan lisä- ja uudisrakentamisen mahdollisuudet sekä rakennuksissa tehtävien muutoksien reunaehdot.

5.1.2 Kymenlaakson museon näkökulma asemakaavahankkeeseen

Rakennustutkija Timo Lievosen mukaan Myllykoskentien asuin- ja liikerakennukset muodostavat 1950 – 1960-luvuille tyypillisen kaupunkikuvallisen kokonaisuuden. Alueen kokonaisuus on historiallisesti hyvin säilynyt. Sodanjälkeinen taloudellinen nousukausi ja Myllykosken paperitehtaat sitovat Myllykoskentien rakennukset merkityksellisesti ympäristöönsä kuuluvaksi. Ajalleen tyypillisenä rakennushistoriallisena kokonaisuutena alue on ainoa laatuaan Myllykoskella. Kymenlaakson museon näkökulmasta Myllykoskentien asuin- ja liikerakennukset

tulisi säilyttää. Alueen säilyttämiselle sekä mahdolliselle palautumiselle tulisi löytää sekä kaavallinen että toiminnallinen ratkaisu. Asuin- ja liikerakennusten toimintojen tulee tukea mielekkäällä tavalla alueen kehitystä. (Lievonon 2011)

5.1.3 Ympäristön huomioiminen kaavamuutoksessa

Suunnittelualueella ei sijaitse luontoarvoiltaan merkittävää luonnonympäristöä, jonka vähenemisellä olisi huomattavaa haittaa luonnon monimuotoisuudelle. Tällä hetkellä Myllykoskentien luonnonympäristön osuus verrattuna rakennettuun ympäristöön alueen yleisilmeessä on melko vähäinen, ja tätä osuutta pyritään lisäämään suunnitteluratkaisuilla. Myllykoskentien pohjoispuolella sijaitseva puisto on kuitenkin merkityksellinen sekä virkistysalueena että vieressä sijaitsevan koulun tarpeet huomioon ottaen, joten se pyritään säilyttämään suunnittelussa.

5.1.4 Asemakaavahankkeen tarkoitus

Asemakaavahankkeen tarkoitus on ratkaista voimassa olevan asemakaavan ja valitsevan rakennetun ympäristön välinen ristiriita, tutkia mahdollista lisärakentamista alueella sekä estää alueen taantuminen. Tarkoituksenmukaista on myös säilyttää alueen kokonaismiljöön rakennusajankohdalleen tyypillisenä.

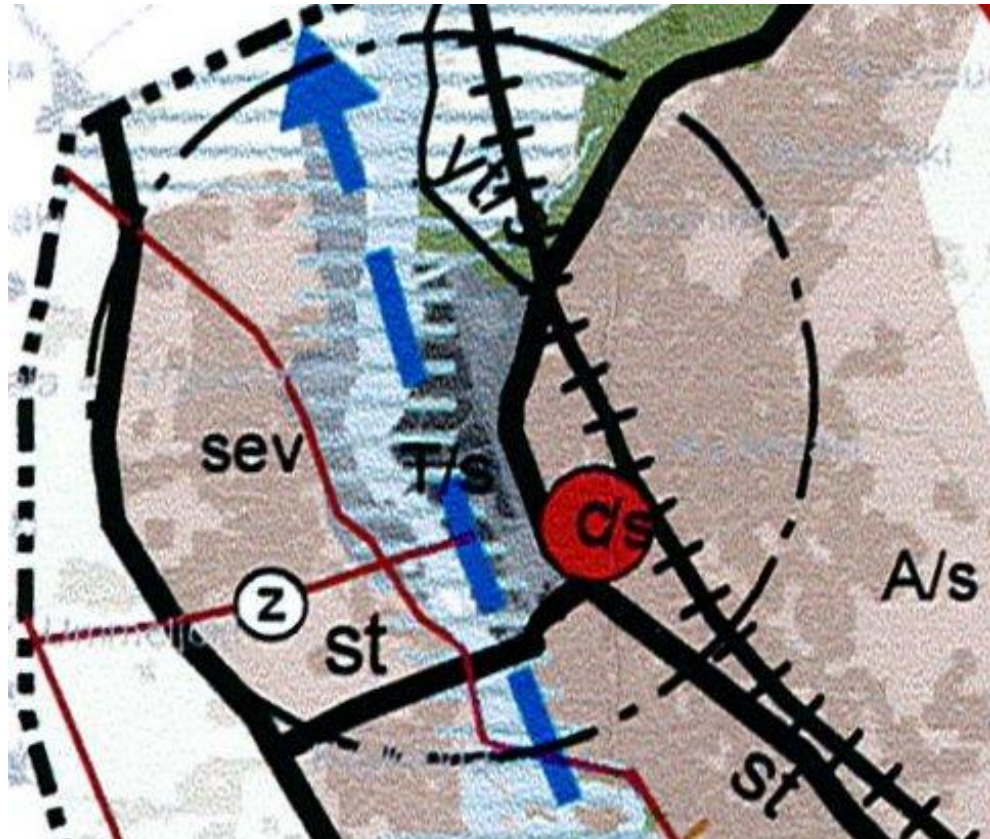
5.2 Osallistuminen ja vuorovaikutus

Myllykoskentien asemakaavahanke on kiinteästi yhteydessä alueen osallisiin, kuten yrityksiin, teollisuuteen sekä asukkaisiin. Koska asemaakavalla on merkittävä vaikutus alueen maankäyttöön, rakentamisen rajoituksiin ja mahdollisuuksiin, on asukkaat sekä heidän tarpeensa otettava huomioon kaavoitusprosessissa. Asemakaavahankkeesta tulee järjestää julkisia keskustelutilaisuuksia, joissa asukkaiden mielipiteet ja toiveet huomioidaan kaavan sisällössä.

5.3 Suunnittelutilanne

5.3.1 Maakuntakaava

KUVIO 44. Ote maakuntakaavasta (Kymenlaakson liitto 2006)

Selvitysalueella on 12.6.2006 voimaantullut Kymenlaakson maakuntakaava. Myllykosken alue on merkitty maakuntakaavassa pääasiallisesti A/s eli taajamatoimintojen alueeksi, jolla on säilytettäviä vähintään maakunnallisesti merkittäviä rakennuskulttuurikohteita. Myllykosken Paperi Oyj:n alue on merkitty T/s-alueeksi eli teollisuus- ja varastoalueeksi, jolla on säilytettäviä vähintään maakunnallisesti merkittäviä rakennuskulttuurikohteita. Myllykoskentien eteläpuolelle on merkattu C/s-alueita eli keskustatoimintojen aluetta, jolla on säilytettäviä vähintään maakunnallisesti merkittäviä rakennuskulttuurikohteita. Suunnittelumääräyksen mukaan /s-alueen käytön suunnittelussa ja toteutuksessa on otettava huomioon kulttuuriympäristön vaaliminen ja turvattava merkittävien maisema- ja kulttuuriarvojen sekä alueiden ominaisuuteen ja erityispiirteiden säilyminen. Sinihar-

maa vaakarasteri, joka peittää Kymijoen aluetta tarkoittaa sitä, että alue on kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeä alue. Tämän alueen suunnittelumääräyksen mukaan alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on otettava huomioon kulttuuriympäristön ominaispiirteiden vaaliminen ja turvattava merkittävien maisema- ja kulttuuriarvojen säilyminen. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on myös sovittava yhteen maankäytön ja maisema- ja kulttuuriarvojen vaatimukset. Sinisellä katkoviivanuolella osoitetaan vesiliikenteen yhteystarvetta Kymijoesta Kuusankoskelta Suomenlahteen.

5.3.2 Taajamayleiskaava

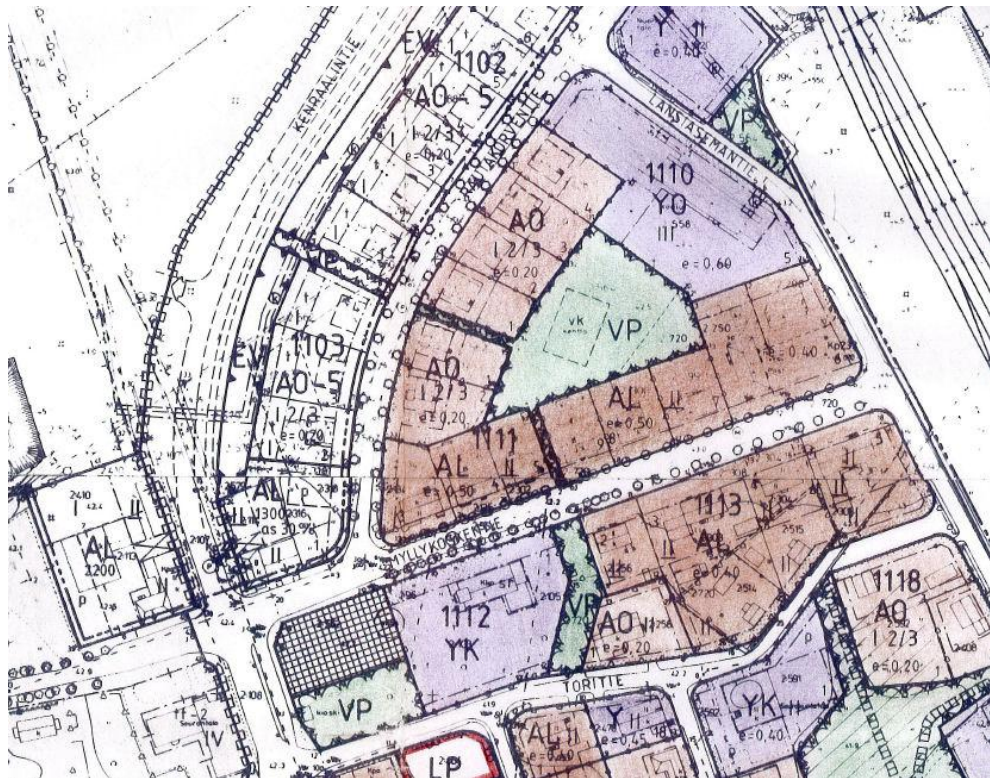
KUVIO 45. Ote taajamayleiskaavasta (Anjalankosken kaupunki 2004)

Myllykosken alueella on 20.1.2004 lainvoimaan tullut taajamayleiskaava. Myllykoskentien alue on merkitty kaavassa P-alueeksi eli palvelujen ja hallinnon alu-

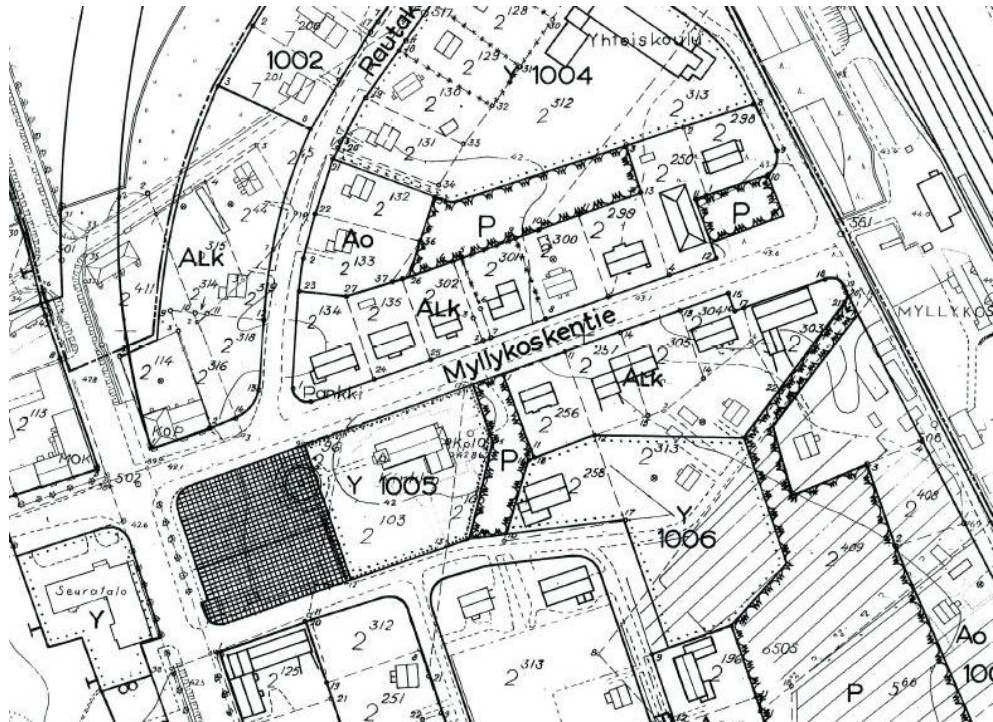
eeksi. Merkinnällä osoitetaan lähinnä keskustarakenteesta irrallaan olevat yksityisille palveluille ja hallinnolle tarkoitettut alueet. Myllykoskentie pohjoispuoli on merkitty AP- eli pientalovaltaisiksi asuntoalueeksi sekä CY- eli julkisten palvelujen ja hallinnon alueeksi. Myllykoskentie länsipuolella on T- eli teollisuus- ja varastoaluetta, jonka sisällä on SR-merkintä eli suojeltava rakennus tai rakennusryhmä. Selvitysalueen eteläpuolella on merkitty CY- eli keskustatoimintojen alue, jolla on julkisen hallinnon palveluja. Selvitysalue rajautuu itäpuolella LR- eli rautatieliikenteen alueeseen. P- ja LR-alueiden väliin sijoitettu punainen ympyrä merkitsee uutta kohdetta tai rautatieasemaa.

5.3.3 Asemakaava

KUVIO 46. Voimassa oleva asemakaava 10.4.1987 (Anjalankosken kaupunki 1987)

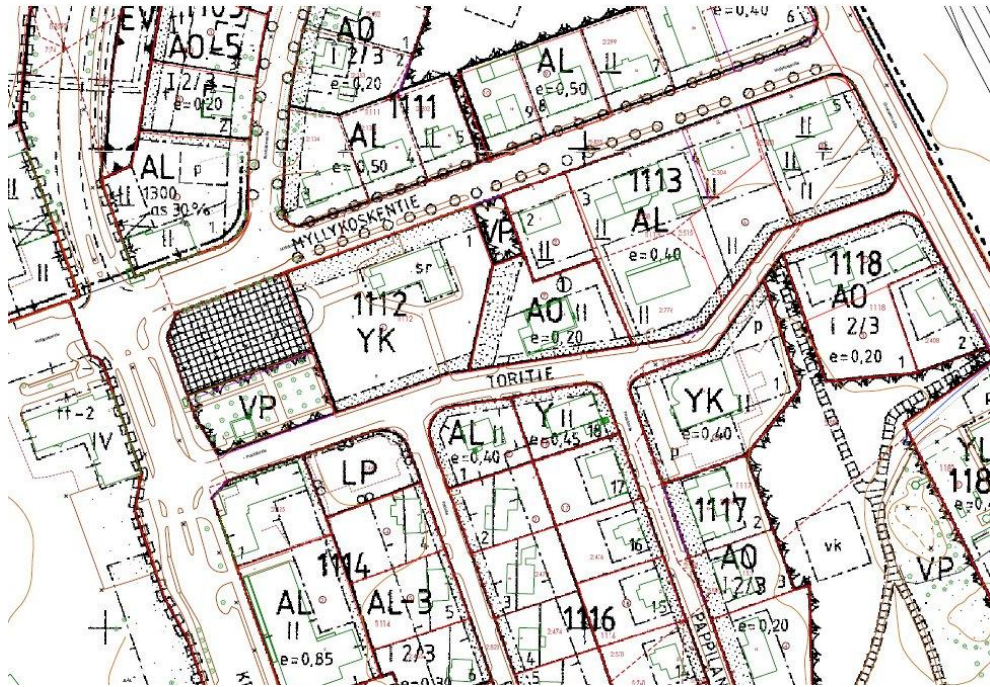

KUVIO 47. Rakennuskaavan uudistaminen 5.6.1965 (Sippolan kaupunki 1965)

KUVIO 48. Myllykosken rakennussuunnitelma vuodelta 1942 (Sippolan kaupunki 1942)

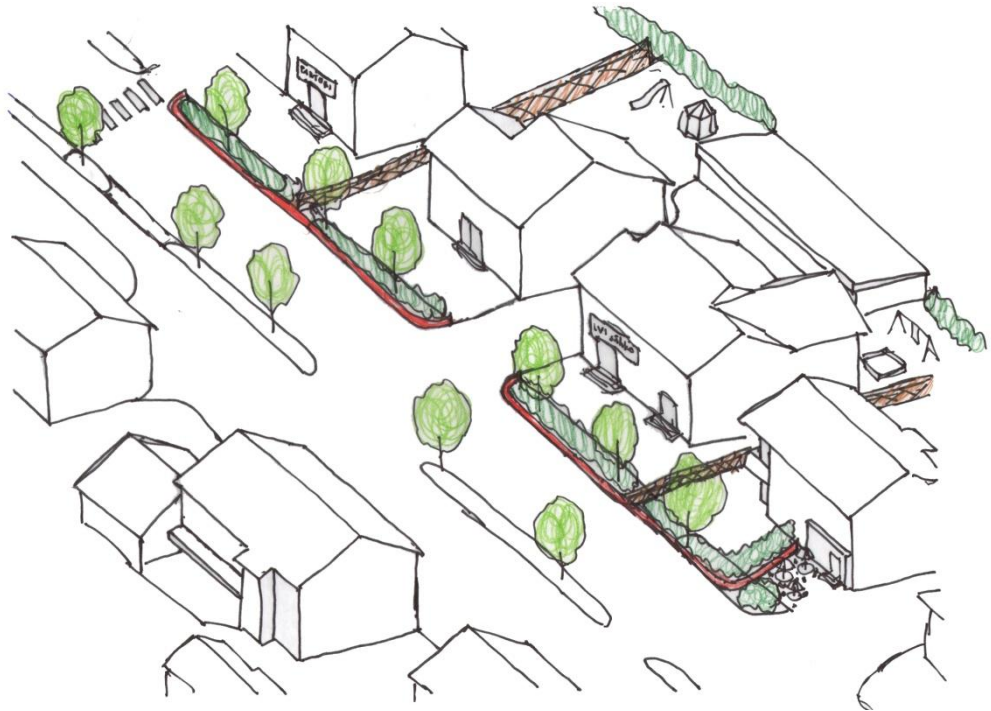

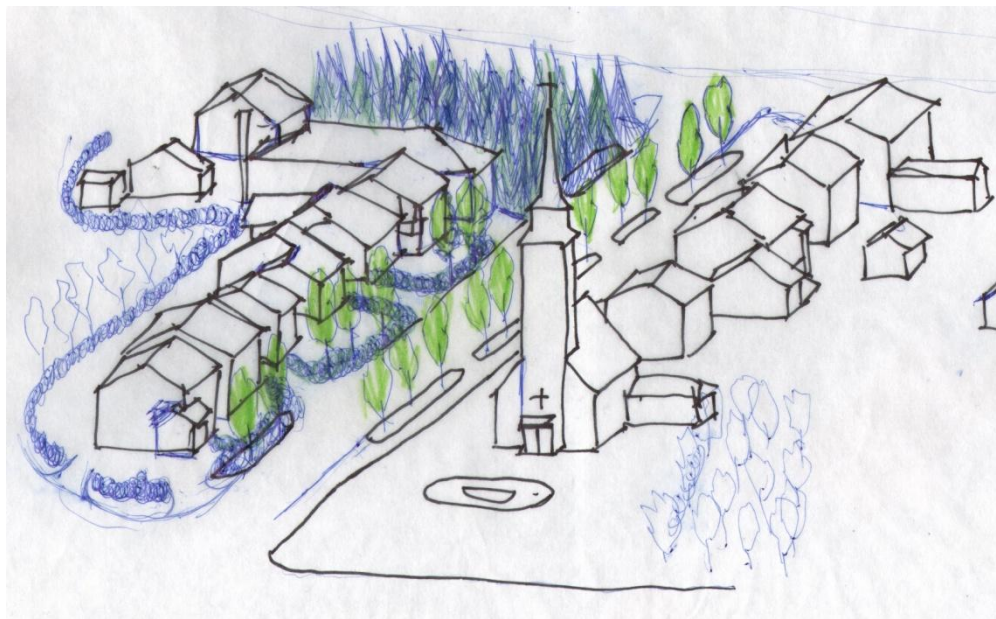
KUVIO 49. Voimassa oleva asemakaava ilman väritäyttöä (Tekla-Webmap tietokanta 2010)

Voimassa olevassa asemakaavassa vuodelta 1987 Myllykoskentie omakotitalot on merkitty AL- eli asuin-, liike- ja toimistorakennusten korttelialueeksi. Ellei käyttötarkoituksien suhdetta ole rajattu lisämääräyksellä, alueella voi olla asuinrakennuksia, liike- ja/tai toimistorakennuksia sekä yhdistettyjä asuin-, liike- ja toimistorakennuksia. Merkintä sallii sekä kerrostalojen että muiden talotyyppien rakentamisen. Talotyyppiä voidaan ohjata muun muassa kerrosluvun osoittamisella. Kaikki Myllykoskentie AL-merkinnällä varustetut tontit on merkitty kaksikerroksisiksi. Kirkon tontti on merkitty YK:ksi eli kirkkojen ja muiden seurakunnallisten rakennusten korttelialueeksi. Torialueen eteläpuoli, pieni viheralue kirkon takana sekä Myllykosken yhteiskoulun takana oleva viheralue on merkitty VP- eli puistoksi. VP-merkinnällä osoitetaan sellaiset virkistysalueet, jotka on rakennettu tai on tarkoitus rakentaa puistomaisiksi. Merkintään voidaan liittää määräyksiä puuston säilyttämisestä ja istuttamisesta. Myllykosken seuratalo on merkitty Y-merkinnälle eli yleisten rakennusten korttelialueeksi. Alueelle voidaan siis rakentaa julkisen hallinnon ja julkisten palvelujen rakennuksia. Myllykosken kirkko on merkitty asemakaavassa sr-merkinnällä eli suojeltava rakennus tai rakennusryhmä.

5.4 Alustavat luonnokset

KUVIO 50. Luonnos katutilan jäsentämisestä

KUVIO 51. Luonnos katutilan jäsentämisestä

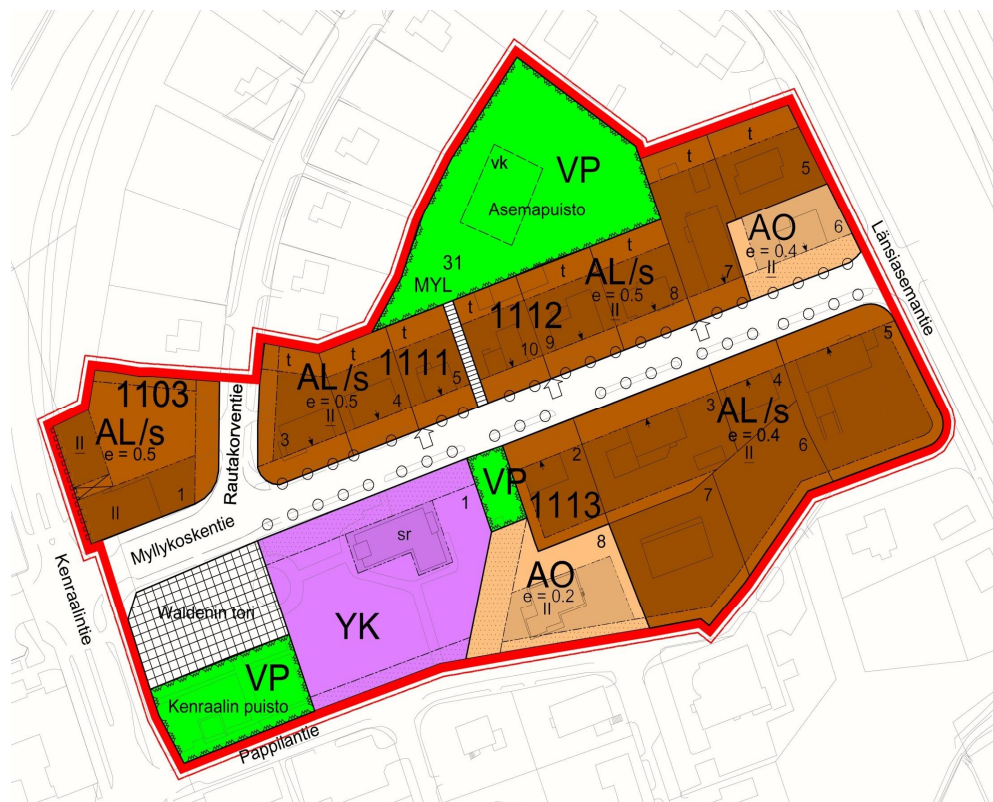
KUVIO 52. Luonnos katutilan jäsentämisestä

KUVIO 53. Luonnos katutilanjäsentämisestä

5.5 Asemakaavan luonnos

Suunnitteluprosessissa lähdettiin tavoitepohjaisesti ratkaisemaan alueeseen liittyviä ongelmia ja kehitystavoitteita, joten suunnittelu ei tuottanut suurta määrää eri vaihtoehtoja, vaan päättyi lähtökohdista vaiheittain loppuratkaisuun. Kuvio 55 kuvaa Myllykoskentien asemakaavaaluonnosta. Uudessa asemakaavassa Myllykoskentien pohjoispuolen korttelit ovat jaettu jalankululle varatun tien mukaan, kun taas eteläpuolella kirkon ja asuinalueen korttelit on yhdistetty yhdeksi. Alueelle on sijoitettu AO-merkinnällä esitetty erillispientalojen alue ja alueella tällä hetkellä sijaitsevat asuin-, liike- ja toimistorakennusten alueet ovat saaneet /s-suojelumerkinnän. Rakennusala on rajattu tonttien takapihojen suhteen ja tonteille on määritelty rakennusala, jolle saa sijoittaa talousrakennuksen. Osa sekä etelä että pohjoispuolen tonttien etupihoista on määritelty tonttien istutettavaksi osaksi. Liite 1 sisältää uuden asemakaavan. Liite 2 ja liite 3 havainnollistavat ympäristöä kaavan toteutuessa.

KUVIO 54. Asemakaavaaluonnos

5.6 Periaateratkaisut

Uusi asemakaava pyrkii yhdessä rakennustapaohjeiden kanssa suojelemaan alueen kulttuurihistoriallisia arvoja. Myllykoskentie asuin-, liiketila ja toimistorakennustean alueen ympäristön ominaispiirteet säilytetään. Uusien rakennusten julkisivut on rakennettava siten, että ne sopeutuvat yhteen ympäristön kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden rakennusten kanssa julkisivun rakennusaineen, mittasuhteiden, pintojen ja värityksen osalta. Olemassa oleviin rakennuksiin saa sijoittaa asuntoja sekä työ-, liike- ja kokoontumistiloja. Kaava mahdollistaa ja suosittelee asuin- ja liike- ja toimistorakennusten muuttamista kokonaan tai lähes kokonaan asuinkäyttöön. Korjaustöiden sekä käyttötarkoitus- ja muiden muutosten suunnitelmista on neuvoteltava maakuntamuseon kanssa ennen rakennus- tai toimenpidelupaa koskevan päätöksen antamista. Kirkko säilyy edelleen ainoana kaavassa suojeltuna rakennuksena.

Nykyinen Myllykoskentie pohjoispuolen kevyen liikenteen väylä muutetaan asteittain tontin istutettavaksi osaksi ja kevyt liikenne ohjataan pääasiallisesti Myllykoskentie eteläpuolelle. Pohjoispuolen tonteille on ohjattu kolme ajoneuvoliittymää, mutta kevyt liikenne tapahtuu pihakatunmaisesti. Nykyisessä kaavassa puistoksi kaavoitettu Myllykoskentie 12:n ja Myllykoskentie 14:n väliin jäävä kaistale muutetaan jalankululle varatuksi tieksi. Myllykoskentie 7:n tällä hetkellä asfaltoitu tontin osa muutetaan tontin istutettavaksi osaksi, mikä ei kuitenkaan muuta merkittävästi tämänhetkistä kevyen liikenteen väylää.

Vaikka Myllykoskentie pohjoispuolen kevyen liikenteen väylä poistetaan, niin katutila jää eteläpuolen kevyen liikenteen väylän ja tonttien asfaltoinnin kanssa yli 20 metriä leveäksi. Tulevaisuutta tarkastellen, mikäli katutilaa halutaan edelleen tiivistää, on se mahdollista. Nykyisiä kevyen liikenteen väyliä myötäilevä puurivi tulee säilyttää ja Myllykoskentie pohjoispuolen istutettavien tontin osien suhteen voidaan puuriviä täydentää.

Suunnittelualueella sijaitseva asuin-, liike- ja toimistorakennusten korttelialueeksi kaavoitettu metsikkö muutetaan erillispientalojen korttelialueeksi. Uudet asuin- ja piharakennukset on kuitenkin rakennettava siten, että ne julkisivun rakennusai-

neen, mittasuhteiden, pintojen ja värityksen osalta noudattavat alueella olevien rakennusten ominaispiirteitä.

Uudessa asemakaavassa nimetään myös tällä hetkellä nimeämätön tori, toripuisto sekä Myllykoskentien pohjoispuolella sijaitseva puisto. Tori nimetään Myllykosken alueella vaikutusvaltaisen kenraali Rudolf Waldenin mukaan Waldenin toriksi ja toripuisto Kenraalin puistoksi. Myllykoskentien pohjoispuolella sijaitseva puisto nimetään kaavassa historiallisen taustansa tähden Asemapuistoksi.

5.7 Kaavan vaikutukset

Kaavan toteutuessa sillä on vaikutuksia alueen sosiaaliseen rakenteeseen, taloudelliseen kilpailukykyyn, luonnonympäristöön sekä rakennettuun ympäristöön. Parhaimmassa tapauksessa kaavan toteutuminen elävöittää autioituneet rakennukset sekä ränsistyneet liiketilat jälleen toimivaksi osaksi kaupunkirakennetta. Uudistamalla alueen yleisilmettä alueen viehätysvoima kasvaa, mikä parantaa liiketilojen tulosta sekä asuntojen haluttavuutta. Uusi kaava ratkaisee myös vanhentuneen kaavan ongelmat, kuten ristiriidan julkisen ja yksityisen tilan välillä. Kevyen liikenteen väyläratkaisujen johdosta kaava palautuu toteutuessaan alkuperäiseen, vuoden 1942 ratkaisuun.

5.7.1 Vaikutukset rakennettuun ympäristöön

Kaavamuutosalue on lähes kokonaan rakennettua ympäristöä ja uudisrakentaminen on osoitettu olemassa olevan rakennuskannan yhteyteen. Kaavalla on kuitenkin uudisrakentamisen johdosta vaikutusta rakennettuun ympäristöön. Kaavan välittömät vaikutukset kulttuuriympäristöön ovat siinä, että Myllykoskentien arvokas rakennettu ympäristö säilytetään ja täten vaalitaan sekä ympäristöön liittyviä erityisarvoja että alueen kulttuuri-identiteettiä.

Kun valtaosa kaavamuutosalueesta määritellään alueeksi, jolla ympäristö tulee säilyttää, rajoittaa se alueella tapahtuvaa rakentamista. Tällä saattaa toisaalta olla

aluetta taannuttavaa vaikutusta, sillä nykyisellään heikko alueen vetovoima saattaa säilyä ennallaan. Mikäli suojeltujen rakennusten vetovoimaa ei pystytä lisäämään ympäristöä muuttamalla ja rakennusten käyttötarkoitusta muuttamalla, saattaa suojelusta olla enemmän haittaa kuin hyötyä alueen taloudelliselle ja sosiaaliselle rakenteelle.

5.7.2 Vaikutukset luonnonympäristöön

Kaavalla arvioidaan olevan maisemallisia vaikutuksia. Kun suunnittelualueen itäisessä osassa sijaitseva metsäalue uudisrakennetaan, joudutaan puustoa ja kasvillisuutta merkittävästi harventamaan. Harvennuksen seurauksena alueen yleisilme muuttuu avarammaksi ja luonnonympäristö vähenee. Myllykoskientien pohjoispuolen kevyen liikenteen väylä tullaan asteittain poistamaan ja muuttamaan tontin istutettavaksi osaksi, joka puolestaan lisää luonnonympäristöä alueella ja antaa alueelle inhimillisemmän mittakaavan. Muilta osin kaavalla ei ole merkittävää vaikutusta luonnonympäristöön.

5.7.3 Sosiaaliset vaikutukset

Alueella pyritään edistämään pienimuotoista liiketoimintaa parantamalla alueen tällä hetkellä kolkkoa yleisilmettä. Uudet istutus- ja tieväyläratkaisut tuovat inhimillisemmän mittakaavan kautta alueelle helposti lähestyttävämmän tunnelman. Uudisrakentaminen, vanhojen rakennusten kunnostus ja vanhojen rakennusten korjaaminen luo houkuttelevampaa ympäristöä myös pienyrittäjille. Myllykoskientien pohjoispuolen kevyen liikenteen väylän muuttaminen tontin istutettavaksi osaksi luo selkeämmän eron julkisen ja yksityisen tilan välille, mikä tekee alueesta viehättävämmän asuinympäristönä.

6 RAKENNUSTAPAOHJEET

Nämä rakennustapaohjeet koskevat Kouvolan kaupungin Myllykosken taajaman Myllykoskentien asemakaavaluonnoksen asuin- ja liiketila-alueetta. Näillä ohjeilla yhdessä asemaakaavaluonnos määräysten kanssa pyritään ohjaamaan alueen rakentamista olemassa olevan rakennuskannan kanssa yhtenäiseksi sekä suojelemaan kulttuurihistoriallisesti arvokasta liiketilamiljöötä. Arvokkaaksi miljöön tekee muun muassa sen ainutlaatuisuus kokonaisuutena ympäristössään sekä sen kiinteä liittyminen alueen historiaan. Alueen rakennuskannan ollessa ulkoisilta ominaisuuksiltaan yhtenäinen säilyy alueen merkitys jälleenrakennuskauden asuin-, liike- ja toimistorakennusten aluetta edustavana rakennetun ympäristön kerrostumana.

Rakennussuunnitelmista tulee neuvotella rakennusvalvonnan kanssa jo suunnittelun alkuvaiheessa. Suunnitteluun panostamalla on mahdollista säästää rakennuskustannuksissa ja pystytään estämään mahdollisia rakennusvirheitä. Rakennustapaohjeissa pyritään ottamaan huomioon alueen kulttuuriperintö, maisema, maisoittelu sekä pihapiirin muodostaminen. Ohjeissa otetaan kantaa myös katon muotoon ja julkisivujen materiaaleihin sekä väreihin.

6.1 Rakennusten sijoitus, koko ja mittasuhteet

Myllykoskentien alueen maasto on hyvin tasaista, joten maanpinnan korkeuserot eivät muodosta merkittäviä esteitä rakennuspaikan valinnalle.

Päärakennus

Asuin- ja liikerakennus tulee sijoittaa rakennusrajaan kiinni, samaan linjaan kadun muiden rakennusten kanssa: 8 metrin päähän kadun puoleisesta rajasta, jotta alueen yleisilme säilyy tasapainoisena ja ryhmitettynä. Rakennuksen harjan tulee olla kadunsuuntainen ja pääsisäänkäynnin kadunpuoleinen. Päärakennuksen tulee olla kaksikerroksinen. Päärakennusta voidaan tarvittaessa laajentaa takapihan puolelta rakennusoikeuden puitteissa siten, että alueen yleisilme ei merkittävästi muutu.

Uudisrakentaminen on mahdollista toteuttaa myös vaiheittain niin, että perusosan alakaarta rakennetaan ensin valmiiksi ja yläkerta otetaan käyttöön kylmätilana. Kylmätila voidaan ottaa asuinkäyttöön tarvittaessa myöhemmin. Uudisrakentamisessa päärakennukseen on mahdollista liittää uloke talon molemmin puolin, esimerkiksi kuisti tai parveke. Autotallia ei saa sijoittaa päärakennukseen, vaan se on rakennettava erikseen.

KUVIO 55. Esimerkki julkisivun jäsentelystä

Piharakennukset

Tontille saa rakentaa takapihan puolelle, myös talous- ja varistorakennuksen, joka muodostaa eheän kokonaisuuden päärakennuksen kanssa. Varasto-, autotalli- ja katosrakennukset tulee olla yksikerroksisia. Rakennuksen pääty tai pitkittäissivu tulee rakentaa kiinni talousrakennuksen rakennusoikeuden takarajaan. Harjakattojen käyttäminen piharakennuksissa on suositeltavaa. Piharakennus tulee rakentaa samassa hengessä päärakennuksen kanssa.

6.2 Julkisivumateriaalit ja värit

Rakennusten julkisivuissa on pyrittävä alueen rakennusajalle tyypilliseen ulkonäköön. Julkisivun päämateriaalin tulee olla rappaus. Julkisivujen värisävyn tulee olla samankaltainen muiden alueen rakennusten värisävyn kanssa. Lopulliset värisävyt on hyväksyttävä rakennusluvan yhteydessä, ja tarkoituksena on, että Myllykoskentie muodostaa yhtenäisen kokonaisuuden värisävynsä suhteen. Värisävyinä tulee suosia vaaleita ja murrettuja värejä. Uutta rakennuslupaa haettaessa on myös laadittava suunnitelma julkisivupintojen muuttamiseksi alkuperäiseen; esimerkiksi mineriittililevy vuorauksesta rappaukseen. Terassirakenteet tulee käsitellä vaaleilla sävyillä, jotta niistä syntyvä vaikutelma kevenisi. Parvekkeissa on suotavaa käyttää puupanelointia, jotta alueen yleisilme pysyy yhtenäisenä.

KUVIO 56. Esimerkkejä suositeltavista julkisivupinnoista ja väreistä sekä vaihdettavista pinnoista

6.3 Katot

Rakennuksen kattotyypinä tulee käyttää satula- tai aumakattoa niin, että tielinjaa myötäilevän katon sivun kaltevuus pysyy jotakuinkin samana kuin muilla alueen rakennuksilla. Katon kaltevuuden tulee olla $30^{\circ}\pm 5$. Yhdessä rakennuksen linjauksen kanssa, myös kattokaltevuus luo jatkuvuuden tunnetta sekä määrittää alueen yleisilmeen yhtenäisyyttä. Katon värin tulee olla murrettu, mieluiten ruskea, punainen tai vihreä. Kattomateriaalina tulee mieluiten käyttää tiiltä tai peltiä.

KUVIO 57. Esimerkki likimääräisestä kattokaltevuudesta

6.4 Ikkunat ja ovet

Ovimateriaalit ja värit ovat rakentajan päätettävissä. Liiketilojen näyteikkunoita ei tule korvata tai peittää muulla materiaalilla, sillä ne kuuluvat merkittävänä osana alueen historiaan ja rakennettuun ympäristöön. Vuorilauoissa, räystäissä ja listoissa olisi suotavaa käyttää murrettuja värisävyjä, jotka sointuvat harmonisesti yhteen rakennuksen julkisivun väriytyksen kanssa. Räystäiden alapinnat tulee toteuttaa perinteiseen tapaan avoräystäinä.

6.5 Pihat, aidat, portit ja kasvillisuus

Asemakaavassa on määritelty tontin istutettavat osat. Näille alueille on istutettava tonttia rajaavia pensaita ja puita. Tontteja ja julkisen sekä yksityisen tilan eroa rajaamaan soveltuu parhaiten pensasaita tai -aidanne. Muotoon leikattu pensasaita soveltuu alueen luonteeseen vapaasti kasvavaa paremmin. Pensasaidan istuttami-

sesta tulee sopia naapurin kanssa. Yksityistä ja julkista tilaa voidaan myös erottaa pihan pintamateriaalin, kuten kiveyksen avulla. Myllykoskentie pohjoispuolen takapihoille on mahdollista sijoittaa puistoalueelle aukeava portti. Sekä pohjois- että eteläpuolen puuruvistö on säilytettävä ennallaan, jotta kadun yleisilme pysyy tasapainoisena.

KUVIO 58. Esimerkki hyvästä pensasaita ratkaisusta (Inventointikuvat 2010)

Mikäli takapihalle halutaan istuttaa isokokoinen puu, on tärkeää ottaa huomioon, ettei puu tule varjostamaan liikaa naapurin tonttia. Suositeltavia pihan pikkupuita ovat pihlaja ja omenapuu. Helppohoitoiseksi pensasaidaksi soveltuu muun muassa Siperian hernepensas.

6.6 Alueen tiestö ja hulevedet

Tonteille johtavat liikenneväylät tulee olla noin 5 metriä levyisiä, asfaltoituja kulkuväyliä. Niiden yhteyteen on järjestettävä tilaa parkkipaikoille. Myllykoskentie pohjoispuoli on luonteeltaan pihakatunomainen; auto- ja kevyt liikenne käyttävät samaa väylää.

Kunkin kiinteistön omistaja huolehtii oman tonttinsa sade- ja sulamisvesistä sekä kuivattamisesta. Hulevedet tulee johtaa kunnalliseen sadevesiverkostoon, puisto- ja katualueelle tai imeyttää omalla tontilla. Kuivatussuunnitelma tulee esittää asemapiirustuksessa.

7 YHTEENVETO

Rakennettu ympäristömme koostuu kerroksellisesta ja kaiken aikaa kehittyvästä sekä muuttuvasta ihmiskäden jäljestä. Suojellessamme rakennettua ympäristöä pyrimme korostamaan rakennetun ympäristön monipuolisuutta ja nostamaan esiin sellaisia kohteita, jotka mahdollisimman hyvin ja monipuolisesti kuvaavat alueen, kaupungin, maakunnan ja valtion historiaa sekä kehitystä.

Mikäli kulttuuri- tai rakennushistoriallisesti merkittävää rakennettua ympäristöä ei huomioida yhdyskuntasuunnittelussa tarpeeksi varhaisessa vaiheessa, voi syntyä tilanne, jossa rakennetun ympäristön suojelu ei ole enää kannattavaa, niin sosiaalisesta kuin taloudellisestakaan näkökulmasta. Rakennettu ympäristö on saattanut muuttua niin radikaalisti, että ympäristö on joko jäänyt muun keskeisen yhdyskuntarakenteen ulkopuolelle tai muuttunut niin radikaalisti, ettei juuri mitään säilyttämisen arvoista ole jäänyt jäljelle.

Arvokkaaksi koetun rakennetun ympäristön suojelu on saanut myös runsaasti kritiikkiä osakseen viimeisen kymmenen vuoden aikana, sillä rakennetun ympäristön lailla myös arvot ovat kerroksellisia ja kaiken aikaa kehittyviä sekä muuttuvia näkemyksiä. Toisinaan määriteltäessä suojeltavia rakennetun ympäristön kohteita saattaa tarkastelu jäädä pelkästään kulttuurihistorian ja rakennushistorian arvojen varaan, kun taas puolestaan taloudellinen ja sosiaalinen näkökulma jäävät vaille huomiota.

Myllykoskentien asemakaavan uudelleen arvioinnissa pyrin tarkastelemaan suunnittelualuetta sekä suojelun että uudisrakentamisen näkökulmasta. Sodan jälkeiselle jälleenrakennuskaudelle tyypillinen Myllykoskentien alue on ränsistynyt eikä selvästi kehity ilman radikaaleja muutoksia. Toisaalta alue on nivoutunut merkittävästi alueensa historiaan entisenä tärkeänä liiketilakokonaisuutena, vielä ollessaan pääkulkuväylä Myllykosken rautatieasemalle sekä ollessa merkittävä kaupapaikka torin, kirkon ja Myllykosken tehtaiden läheisyydessä.

Suunnitelmassa päädyttiin ratkaisuun, jossa alueen liikenneväyläratkaisu palautetaan alkuperäiseen vuoden 1942 malliin. Tällöin Myllykoskentien pohjoispuolen

kevyen liikenteen väylä, joka tällä hetkellä kulkee ykstyisomistuksessa olevien tonttien poikki, muutetaan asteittain tontin istutettavaksi osaksi, jolloin koko tien yleisilme muuttuu huomattavasti.

Alueelle sijoitetaan uudisrakentamista, jolla ei ole merkittävää vaikutusta alueen luonto-olosuhteisiin, mutta mahdollisesti elävöittää ränsistyvää asuin-, toimisto- ja liiketila-aluetta. Uusi asemakaava sallii rakennusten purkamisen, mutta vain sillä ehdolla, että uudisrakentaminen toteutetaan alueen henkeä ja rakennustyyliä kunnioittaen. Alueen tulee olla eheä kokonaisuus. Sallittaessa uudisrakentaminen parantuu niin taloudellinen kuin sosiaalinenkin intressi alueen edistämiseen, mikä puolestaan lisää mahdollisesti ihmisten halukkuutta vaalia ja arvostaa rakennettua ympäristöään entistä enemmän. Tämä edistää mahdollisesti myös yritysten intressejä liiketiloja kohtaan.

Myllykoskentielle laaditaan asemakaavan yhteyteen hyvin tarkat ja yksityiskohdalliset rakennustapaohjeet, jotka pyrkivät säilyttämään alueen yleisilmeen ja identiteetin ennallaan. Uutta rakennuslupaa haettaessa on hakijan laadittava myös suunnitelma rakennuksen ominaispiirteiden palauttamisesta entiseen ulkoasuunsa; tämä koskee esimerkiksi mineriitti-julkisivun muuttamista takaisin rappaukseen.

Kaavan toteutuessa se ratkaisee tällä hetkellä olemassa olevia ristiriitoja rakennetun ympäristön ja kaavoituksen välillä sekä antaa uuden näkökulman alueen suojeluun sallimalla tiettyjä uudistuksia. Kaava tuo unohdetun alueen osaksi nykypäivää ja antaa Myllykoskentielle arvon osana Suomen rakennettua kulttuurihistoriaa. Opinnäytetyön tarkoituksena on tuoda näkökulmaa muihin vastaavanlaisiin rakennetun ympäristön kohteisiin Suomessa.

LÄHTEET

PAINETUT LÄHTEET

Anjalankosken kaupunki. 2003a. Taajamayleiskaava. Selostus. Anjalankosken tekninen keskus.

Anjalankosken kaupunki. 2003b. Taajamayleiskaava. Ympäristövaikutusten arviointi. Anjalankosken tekninen keskus.

Hellgren, K. 1957. Sippolan historia. Myllykoski. Myllykosken Kirjapaino Oy.

Kymenlaakson seutukaavaliitto. 1992. Kymenlaakson rakennuskulttuuri. Jyväskylä. Gummerus Kirjapaino Oy.

Oksanen, E. 1981. Anjalan historia. Myllykoski.

ELEKTRONISET LÄHTEET

Anjalankosken kylät. 2011. Keltakanga-Myllykoski [viitattu 3.4.2011]. Saatavissa:

http://www.anjalankoskenkylat.fi/kylat/keltakangas/keltakangas_myllykoski.html

Kouvolan kaupunki. 2011a. Asuinalueet. Myllykoski [viitattu 13.2.2011]. Saatavissa: [http://www.kouvola.fi/kouvolainfo/kaupunginosat/myllykoski-](http://www.kouvola.fi/kouvolainfo/kaupunginosat/myllykoski-keltakangas.html)

[keltakangas.html](http://www.kouvola.fi/kouvolainfo/kaupunginosat/myllykoski-keltakangas.html)

Kouvolan kaupunki. 2011b. Palvelut. Myllykosken yhteiskoulu [viitattu 7.2.2011]. Saatavissa:

<http://www.kouvola.fi/palvelut/koulutus/perusopetus/peruskoulut/myllykoskenyhteiskoulu/koulunhistoria.html>

Museovirasto. 2009. Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt. Myllykosken teollisuusympäristö [viitattu 5.3.2011]. Saatavissa:

http://www.rky.fi/read/asp/r_kohde_det.aspx?KOHDE_ID=1479

Wikipedia. 2010a. Anjalankoski [viitattu 4.2.2011]. Saatavissa:

<http://fi.wikipedia.org/wiki/Anjalankoski>

Wikipedia. 2010b. Kouvola. Kouvolan seudun kuntaliitos [viitattu 4.2.2011].

Saatavissa: http://fi.wikipedia.org/wiki/Kouvola#Kouvolan_seudun_kuntaliitos

HAASTATTELUT

Lievonen, T. 2011. Rakennustutkija. Kymenlaakson museo. Puhelinhaastattelu. 12.4.2011.

KUVALUETTELO

KUVIO 1. Kouvolan karttapalvelu [viitattu 6.7.2010]. Saatavissa:

<http://kartta.kouvola.fi/>

KUVIO 2. Kouvolan karttapalvelu [viitattu 6.7.2010]. Saatavissa:

<http://kartta.kouvola.fi/>

KUVIO 3. Suomen Ilmakuva Oy.

KUVIO 4. Veljekset Karhumäki Oy. Hellgren, K. 1957. Sippolan historia. 407.

KUVIO 5. Antti Autio. 2010.

KUVIO 6. Tekla webmap-tietokanta. 2010.

KUVIO 7. Tekla webmap-tietokanta. 2010.

KUVIO 8. Suomen Ilmakuva Oy.

KUVIO 9. Kouvolan karttapalvelu [viitattu 5.4.2011]. Saatavissa:
<http://kartta.kouvola.fi/>

KUVIO 10. Kymenlaakson seutukaavaliitto. 1992. Kymenlaakson rakennuskulttuuri. Gummerus Kirjapaino Oy. 20.

KUVIO 11. Suomen Ilmakuva Oy.

KUVIO 12. Hellgren, K. 1957. Sippolan historia. 409.

KUVIO 13. Kymenlaakson seutukaavaliitto. 1992. Kymenlaakson rakennuskulttuuri. Gummerus Kirjapaino Oy. 39.

KUVIO 14-16. Antti Autio 2010.

KUVIO 17-19. Suomen valokuvataiteen museo. Uuden Suomen kokoelma

KUVIO 20-26. Antti Autio 2010.

KUVIO 27. Wikipedia. Saatavissa:
<http://fi.wikipedia.org/wiki/Tiedosto:Myllykosken-vanha-asema.jpg>

KUVIO 28-43. Antti Autio. 2010.

KUVIO 44. Kymenlaakson maakuntakaava. 2006.

KUVIO 45. Anjalankosken taajamayleiskaava. 2004.

KUVIO 46. Anjalankosken asemakaava. 1987.

KUVIO 47. Sippolan rakennuskaava. 1965.

KUVIO 48. Sippolan rakennussuunnitelma 1942.

KUVIO 49. Tekla webmap-tietokanta. 2010.

KUVIO 50-58. Antti Autio. 2010.

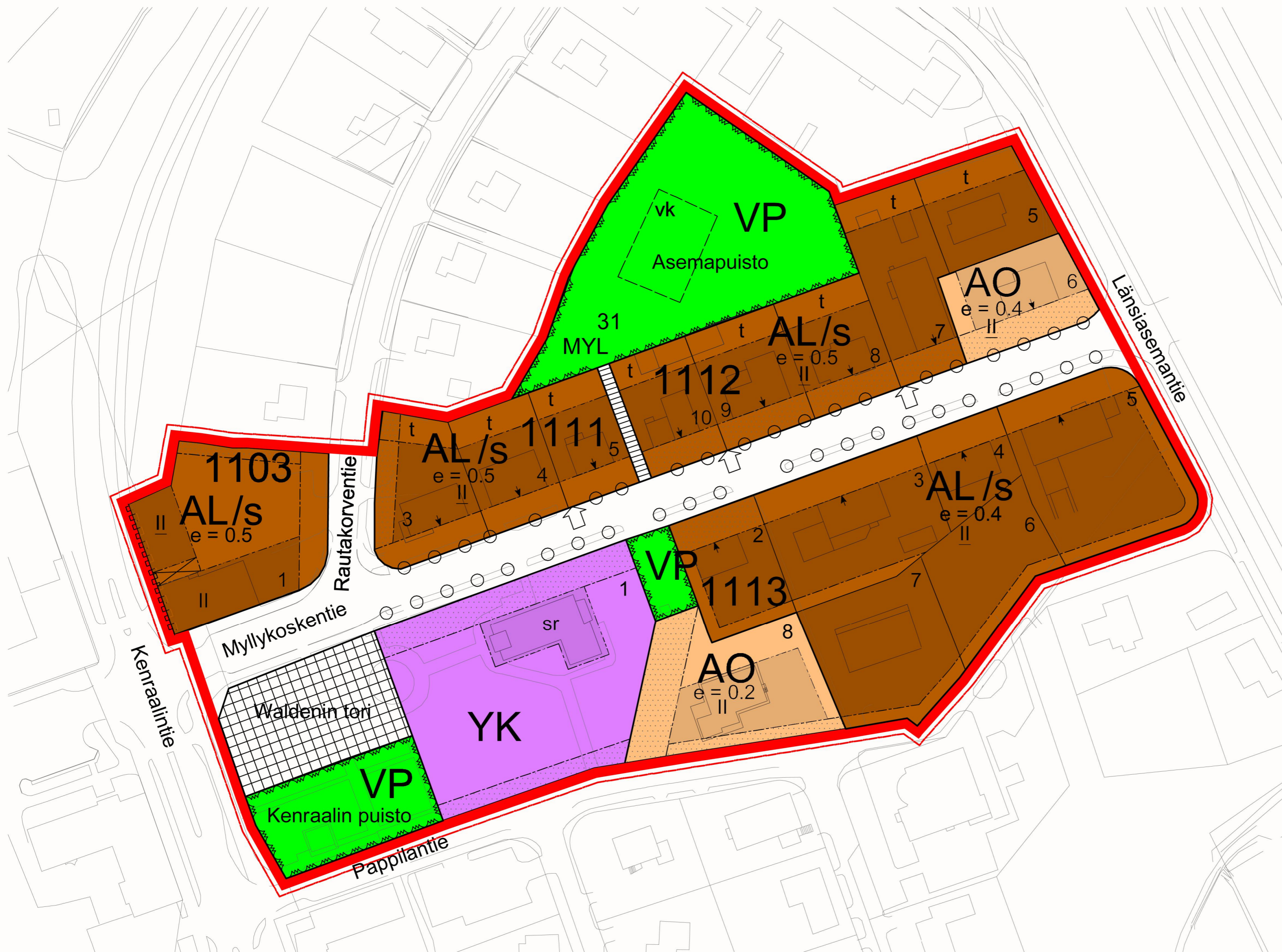
LIITTEET

LIITE 1. Asemaakaava 1:1000

LIITE 2. Havainnekuva alueelta

LIITE 3. Havainnekuva alueelta

ASEMAKAAVAMERKINNÄT JA -MÄÄRÄYKSET

- AO** Erillispientalojen korttelialue. Uudet asuin- ja piharakennukset on rakennettava siten, että ne sijainnin, muodon, värityksen ja julkisivujen jäsentelyn osalta noudattavat alueella olevien rakennusten ominaispiirteitä
- AL** Asuin-, liike- ja toimistorakennusten korttelialue.
- YK** Kirkkojen ja muiden seurakunnallisten rakennusten korttelialue.
- VP** Puisto.
- vk** Leikkiapuisto.
- /s** Alue, jolla ympäristön ominaispiirteet säilytetään. Uusien rakennusten julkisivut on rakennettava siten, että ne sopeutuvat yhteen kohdemerkinnällä suojeltavaksi osoitetun ympäristön kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden rakennusten kanssa julkisivun rakennusaineen, mittasuhteiden, pintojen ja värityksen osalta. Rakennuksiin saa sijoittaa asuntoja sekä työ-, liike- ja kokoontumistiloja. Korjaustöiden sekä käyttötarkoituksen- ja muiden muutosten suunnitelmista on neuvoteltava maakuntamuseon kanssa ennen rakennus- tai toimenpidelupaa koskevan päätöksen antamista.

- 3 metriä kaava-alueen ulkopuolella oleva viiva.
- Korttelin, korttelinosan ja alueen raja.
- Ohjeellinen alueen tai osa-alueen raja

- 31** Kaupunginosan numero
- MYL** Kaupunginosan nimi
- 1234** Korttelin numero.
- 23** Ohjeellisen tontin/rakennuspaikan numero.
- KATU** Kadun, tien, katuaukion, torin, puiston tai muun yleisen alueen nimi.
- iv** Roomalainen numero osoittaa rakennusten, rakennuksen tai sen osan suurimman sallitun kerrosluvun.

- e=0.12** Tehokkuusluku eli kerrosalan suhde tontin/rakennuspaikan pinta-alaan.

- Rakennusala.
- Rakennusala, jolle saa sijoittaa talousrakennuksen.
- Rakennukseen jätettävä kulkuaukko
- Rakennusalueen raja, johon rakennus on rakennettava kiinni.
- Istutettava alueen osa.
- Säilytettävä/istutettava puurivi.
- Katuaukio/tori.
- Jalankululle ja huoltoajalle varattu katu/tie.
- Ajoneuvoliittymän likimääräinen sijainti.
- Katualueen rajan osa, jonka kohdalta ei saa järjestää ajoneuvoliittymää.
- Suojeltava rakennus.

Tämän asemakaavan alueella on rakennuskortteleihin laadittava erillinen tonttijako.

Tähän asemakaavaan liittyvät erilliset rakennustapaohjeet.

	<p>Lahden ammattikorkeakoulu tekniikan laitos / Ympäristöyksikkö Sahlberginkatu 10 15110 Lahti Puh. (03) 828 2311 Antti Autio</p>	<p>Mittakaavat ASEMAKAAVAMUUTOS MYLLYKOSKENTIE, KOUVOLA OPINNÄYTETYÖ KEVÄT 2011 LIITE 1.</p>
<p>Päivä Lahti 20.05.2011</p>		<p>Mittakaava 1:1000</p>

LIITE 2.

Havainnekuva Myllykoskentie itäpäädyn tontista.

LIITE 3.

Havainnekuva kohteesta Myllykoskentie 12.

